

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Polské parlamentní volby 2011

Michalina Staněk

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Polské parlamentní volby 2011

Michalina Staněk

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Obsah

Obsah	4
Úvod	5
1. Volební systém pro volby do polského parlamentu a jejich reformy	7
1. 1. Volební systém pro volby do Sejmu	7
1. 2. Volební systém pro volby do Senátu.....	12
2. Polské parlamentní volby 2011	13
2. 1. Sestavování kandidátních listin	13
2. 2. Registrace kandidátních listin.....	16
2. 3. Kandidáti na senátory	17
2. 4. Volební kampaně.....	19
2. 5. Volební programy	25
2. 6. Předvolební průzkumy.....	26
2. 7. Výsledky voleb	28
3. Povolební vývoj	33
Závěr	38
Seznam literatury	40
Seznam příloh	46
Přílohy	47
Abstrakt / Abstract	51

Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou polské parlamentní volby, jež byly vyhlášeny polským prezidentem Bronisławem Komorowským na 9. října 2011. Jedná se o zatím poslední parlamentní volby, které v Polsku proběhly, a na rozdíl od předčasných polských parlamentních voleb konaných v roce 2007 proběhly polské parlamentní volby v roce 2011 v řádném termínu (Piasecki 2012: 326). Důvodem, proč jsem si vybrala téma „Polské parlamentní volby 2011“ jako téma své bakalářské práce, bylo zejména to, že jsem se o Polsko a dění v něm vždy zajímala a pravidelně jej sleduji. Téma polských parlamentních voleb 2011 bylo navíc v době, kdy jsem si jej vybírala, velice aktuální.

Občanské platformě, polské pravicové straně založené v roce 2001, se od roku 2006 podařilo zvítězit ve všech pořádaných volbách v Polsku. Konkrétně se jednalo o komunální volby 2006, parlamentní volby 2007, po kterých Občanská platforma v čele s premiérem Donaldem Tuskiem vytvořila spolu s Polskou lidovou stranou poměrně stabilní vládní koalici, která vládla až do parlamentních voleb 2011, dále to byly volby do Evropského parlamentu 2009, prezidentské volby 2010, kde zvítězil kandidát Občanské platformy Bronisław Komorowski, a komunální volby 2010, po kterých strana ještě posílila svou pozici na komunální úrovni, přičemž ve všech těchto volbách porazila opoziční stranu Právo a spravedlnost. Občanské platformě se tak jako první polské politické straně od roku 1989 podařilo získat převahu na polské politické scéně (Piasecki 2012: 350).

Cílem této bakalářské práce je provést analýzu polských parlamentních voleb konaných v roce 2011. V rámci své bakalářské práce se nejprve zaměřím na popis sestavování a registraci kandidátních listin jednotlivých volebních výborů pro volby do polského Sejmu a představení vybraných kandidátů na senátory pro volby do polského Senátu. Důkladněji se zaměřím na popis volebních programů a volebních kampaní jednotlivých kandidujících politických stran. Zaměřím se rovněž na tendence, jež bylo možné vypozerovat z předvolebních průzkumů, jaké volební zisky předvolební průzkumy jednotlivým politickým stranám predikovaly

a na úspěšnost jejich predikce v porovnání s reálnými výsledky voleb. Analýza průběhu a výsledků voleb zahrne především otázky dosažených počtů hlasů a obdržení mandátů pro jednotlivé politické strany, chování voličů, vývoj povolebního jednání a sestavování nové vlády. Na základě této analýzy se pokusím ověřit, zda se Občanské platformě podaří po polských parlamentních volbách v roce 2011 stát první znovuzvolenou vládnoucí polskou politickou stranou od roku 1989, upevnit svojí dominanci na polské politické scéně, opět v nich porazit Právo a spravedlnost a pokračovat ve vládní koalici s lidovci.

V první části své bakalářské práce nejprve představím volební systémy do obou komor polského parlamentu a jejich reformy, jež v Polsku probíhaly od roku 1989. V druhé části své práce se zaměřím na sestavování a registraci kandidátních listin jednotlivých kandidujících volebních výborů pro volby do polského Sejmu v roce 2011 a na představení vybraných kandidátů pro volby do polského Senátu v roce 2011. V této části práce ještě zmíním průběh předvolební kampaně, hlavní body volebních programů jednotlivých politických stran, předvolební průzkumy a v závěru této části se pokusím přiblížit výsledky voleb. Třetí část své bakalářské práce věnuji povolební situaci, vývoji povolebních jednání a sestavování nové koaliční vlády a jejímu potvrzení přes polský Sejm. Na základě předložených skutečností se v závěru své bakalářské práce pokusím zodpovědět výše položenou otázku.

Při práci vycházím z pramenů dostupných v tištěné i elektronické podobě. Nejdůležitějšími publikacemi o polském politickém systému pro mě byly práce Piaseckého (2012), Kubáta (2005) a (2004b) a Šeda (2007). V částech o polských parlamentních volbách 2011 a povolebním vývoji ve své práci rovněž vycházím zejména z práce Piaseckého (2012) a z polských elektronických veřejných médií. Vlastní výsledky parlamentních voleb jsem pak čerpala z internetových stránek Polské státní volební komise.

1. Volební systémy pro volby do polského parlamentu a jejich reformy

V Polsku se s přímými a všeobecnými volbami setkáváme v případě voleb do obou komor parlamentu, prezidentských voleb, komunálních voleb a voleb do Evropského parlamentu. Přičemž z hlediska polského politického systému lze za nejvýznamnější označit parlamentní volby. Volby do obou komor parlamentu se konají vždy současně a jsou vyhlašovány prezidentem republiky nejdéle 90 dnů před uplynutím jejich čtyřletého funkčního období. Pokud dojde k rozpuštění, a tím i na něm závislého Senátu¹, prezident vyhlašuje volby nejpozději 45 dnů od okamžiku rozpuštění parlamentu. Aktivním volebním právem disponují polští občané starší 18 let. Pasivním volebním právem disponují polští občané starší 21 let v případě voleb do Sejmu a občané starší 30 let v případě voleb do Senátu. Kandidáti na poslance a senátory jsou navrhováni voliči nebo politickými stranami, přičemž nelze kandidovat do obou komor současně (Kubát 2004a: 285).

1. 1. Volební systém pro volby do Sejmu

Volební systém pro volby do Sejmu se v Polsku vyznačuje značnou proměnlivostí. Nepočítáme-li polosoutěživé volby z roku 1989, kde z celkového počtu 460 křesel v Sejmu jich bylo 299 garantováno stranám spojeným s končícím komunistickým režimem, proběhlo v Polsku, po svržení nedemokratického komunistického režimu, sedm soutěživých a demokratických parlamentních voleb. Jednalo se o volby v letech 1991, 1993 (tyto volby byly předčasné), 1997, 2001, 2005, 2007 (tyto volby byly předčasné) a 2011. Nejprve byl schválen volební systém v roce 1991, jenž byl zásadním způsobem reformován v roce 1993. Další významná změna týkající se voleb do Sejmu proběhla v roce 2001 (Kubát 2005: 113; Piasecki 2012: 350). Volební systém je v současné polské politické praxi využíván jako technický prostředek, který lze měnit a upravovat podle aktuálních potřeb s cílem dosažení zamýšleného politického důsledku. Cílem volebních reforem je totiž většinou

¹ V souvislosti s Polskem tak hovoříme o slabém (asymetrickém) bikameralismu, neboť postavení Senátu je v polském politickém systému oproti Sejmu velmi slabé (Kubát 2004a: 277).

posilovat nebo naopak oslabovat většinový nebo proporční účinek v závislosti na politické situaci (Kubát 2004b: 89; Kubát 2008: 20-21).

První skutečně soutěživé volby tedy v Polsku proběhly v roce 1991. Byl při nich zaveden listinný poměrný volební systém, který je využíván dodnes, přestože mezitím prošel výraznou proměnou, která ale změnila pouze jednotlivé parametry systému a nikoli jeho typ. Ve volbách v roce 1991 se mandáty přerozdělovaly na dvou úrovních. Na první z nich se rozdělovalo v 37 volebních obvodech (jejich velikost byla 7-17 mandátů) 391 mandátů. Zbýlých 69 mandátů bylo rozdělováno v jednom celostátním volebním obvodě. Mandáty přidělované na celostátní úrovni ale neměly na celkové výsledky voleb příliš velký vliv. Na úrovni regionálních obvodů byly hlasy na mandáty přepočítávány za pomoci značně proporční Hare-Niemeyerovy kvóty spojené s metodou nejvyššího zbytku, s jejíž pomocí se přidělovaly zbylé mandáty. Na úrovni celostátního volebního obvodu byla použita modifikovaná Sainte-Laguëova metoda volebního dělitele. Volební klauzule byla zavedena pouze v rámci celostátního volebního obvodu, kde bylo podmínkou pro účast politické strany v procesu sčítání hlasů a přerozdělování mandátů překonání 5% ve všech 37 regionálních volebních obvodech, nebo získání mandátů alespoň v pěti z nich (Kubát 2005: 114; Šedo 2007: 40-41).

Volební systém z roku 1991 zavedl volné kandidátní listiny, kde mohl volič udělit pouze jeden preferenční hlas. Míra jejich otevřenosti je tak značně omezena. Podmínkou registrace kandidátní listiny v daném volebním obvodě bylo předložení minimálně 5 000 podpisů voličů. Pokud se ale politické straně, přesněji volebnímu výboru², podařilo získat v rámci jednoho volebního obvodu alespoň 50 000 podpisů voličů nebo se zaregistrovat minimálně v pěti volebních obvodech, potom byly její kandidátní listiny automaticky registrovány i v ostatních volebních obvodech (Kubát 2005: 116).

² V Polsku totiž formálně kandidují místo politických stran nebo koalicí stran tzv. volební výbory, které se musí vždy před volbami vytvořit. Zajímavostí také je, že se jméno volebního výboru nemusí nutně shodovat se jménem strany, která jej založila (Kubát 2005: 116).

Ke změně volebního systému došlo před volbami v roce 1993, které byly kvůli politické rozdrobenosti a nestabilitě Sejmu způsobené příliš velkým počtem politických stran předčasné. Cílem volební reformy bylo zabránit opakování situace z let 1991-1993 snížením fragmentace Sejmu (Kubát 2005: 123; Piasecki 2012: 61). Listinný poměrný volební systém zůstal zachován. Jednalo se tak pouze o změnu nastavení jednotlivých parametrů volebního systému. Zůstaly zachovány dvě úrovně rozdělování mandátů i s počty mandátů v nich přidělovaných. V ostatních prvcích volebního systému však došlo ke značným změnám. Změnil se počet a velikost regionálních volebních obvodů. Jejich počet se zvýšil na 52 (velikost 3-17 mandátů), což snížilo šance malých politických stran na získání mandátu a naopak posílilo pozice těch větších. Volební klauzule byla zavedena i pro přidělování mandátů na úrovni regionálních volebních obvodů, kde byla stanovena 5% hranice pro politické strany a 8% pro koalice stran. Tato volební klauzule se však nevztahovala na politická uskupení reprezentující národnostní menšiny, což v praxi umožnilo zastoupení německého obyvatelstva v Sejmu. Ke zvýšení volební klauzule došlo rovněž na úrovni jednoho celostátního obvodu, a to na 7% (Kubát 2005: 114-115; Šedo 2007: 41-42).

Další změnou v roce 1993 bylo zavedení d'Hondtovy metody volebního dělitele, a to jak na úrovni regionálních volebních obvodů, tak i na úrovni jednoho celostátního obvodu. D'Hondtova metoda volebního dělitele ve spojení s malými a středními volebními obvody přispívala k dalšímu omezení získání mandátů menších politických stran, kterým se podařilo překročit volební klauzuli. Ke změně došlo rovněž v podmínkách registrace kandidátních listin, kde tentokrát k registraci ve volebním obvodu stačilo získat 3 000 podpisů voličů. Další registrace probíhala automaticky, rovněž i registrace na úrovni jednoho celostátního obvodu, pokud došlo k takovému zaregistrování kandidátek volebního výboru v nejméně polovině volebních obvodů. K automatické registraci volebního výboru rovněž došlo, pokud daná politická strana měla v předchozím Sejmu alespoň 15 poslanců (Kubát 2005: 115-116; Šedo 2007: 42).

Volby v roce 1997 se uskutečnily podle stejného volebního systému jako ty z roku 1993³. Vítězem těchto voleb se stala pravicová uskupení Volební akce solidarita a Unie svobody, jež spolu utvořily vládní koalici. Před volbami 2001 však v důsledku koaličních sporů, vnitřní nesoudržnosti a množství politických, ale i kriminálních skandálů došlo k rozsáhlému štěpení polské pravice a vzniku několika menších politických stran. Všechny tyto okolnosti zapříčinily dramatický pokles důvěry veřejnosti vládě a propad preferencí pravicových stran, které se začaly obávat své výrazné prohry s tehdy jednotnou levicí sjednocenou ve straně Spojenectví demokratické levice, jejíž preference rostly a dostaly se až za magickou hranici 50% hlasů. Reakcí pravicových stran na tyto skutečnosti byla další změna volebního systému. Je evidentní, že toto jednání polské pravice nevycházelo ze snahy o zlepšení fungování stranického systému a politickou stabilitu, ale jednalo se o účelovou změnu volebního systému, která vycházela čistě ze sobeckých zájmů menších politických stran (Kubát 2004b: 105-108).

Změna volebního systému z roku 2001 znamenala určitý návrat k větší proporcionalitě. Došlo ke zrušení jednoho celostátního volebního obvodu a mandáty, které se v něm původně přidělovaly, jsou od té doby rozloženy mezi regionální volební obvody. Jejich počet navíc klesl na 41 (velikost 7-19 mandátů), což zvýhodnilo nejmenší volební výbory. Z předchozí reformy z roku 1993 byla ponechána 5% volební klauzule pro politické strany a 8% pro koalice politických stran, od které byly opět osvobozeny volební výbory národnostních menšin. Změnila se rovněž metoda přepočtu hlasů na mandáty. Polsko se vrátilo k modifikované verzi volebního dělitele Sainte-Laguë, jímž jsou nejvíce zvýhodňovány středně velké politické strany. Změnou prošly rovněž podmínky pro registraci kandidátní listiny. Od roku 2001 musí být kandidát na poslance podpořen minimálně 1 000 podpisů, kandidátní listina alespoň 5 000 podpisů a zároveň byla stanovena minimální velikost volebního výboru, který se musí skládat minimálně z 15 osob (Kubát 2005: 114-116; Piasecki 2012: 151; Šedo, 2007: 42).

³ Lépe řečeno se od sebe i tyto volební systémy lišily, ale pouze minimálně a účinky obou systémů byly totožné (Kubát 2005: 113).

Součástí volební reformy v roce 2001 byla rovněž změna způsobu financování volební kampaně a to tak, že došlo k zpřísnění pravidel jejich financování. Byly stanoveny finanční limity výdajů stran na kampaň, zakázány veřejné sbírky, prodej volebních cihliček, rozdávání alkoholických nápojů v průběhu kampaně, vedení ekonomické činnosti politických stran, získávání peněz ze zahraničí i od právnických osob. Zároveň došlo k navýšení státních subvencí pro politické strany, které ve volbách získaly alespoň 3% hlasů (6% koalice). Tato změna byla výhodná zejména pro menší a „chudší“ strany. Na změnu účinku volebního systému však měla pouze omezený vliv (Kubát 2004b: 108; Piasecki 2012: 152-153).

Volby v roce 2005 proběhly za podmínek téměř totožných jako v roce 2001. Jedinou změnou byla změna metody přepočtu hlasů na mandáty. Modifikovaná verze volebního dělitele Sainte-Laguë byla znovu nahrazena d'Hondtovým volebním dělitelem (Piasecki 2012: 190-191).

V roce 2007 proběhly v Polsku předčasné volby. Důvodem jejich konání byl rozpad vládní koalice způsobený korupční aférou spojenou s lídrem Sebeobrany Andrzejem Lepperem. Volby se uskutečnily dle stejných podmínek jako v roce 2005 a staly se tak teprve druhými volbami, před kterými nedošlo ke změně volebního zákona (Piasecki 2012: 244-245).

Zatím poslední volby do polského Sejmu proběhly v roce 2011. Volby proběhly za podmínek téměř totožných jako v roce 2005 a 2007. Před volbami však došlo k několika menším změnám. Byla stanovena nová podmínka pro registraci kandidátní listiny. Aby kandidátní listina mohla být registrována, musí se na ní nyní vyskytnout alespoň 35 procentní zastoupení žen i mužů. Záměrem zavedení rovnosti pohlaví na kandidátních listinách byla snaha o větší prosazení žen na polské politické scéně. Další změnou bylo umožnění hlasovat korespondenčně pro Poláky žijící v zahraničí a tělesně postiženým či starším 75 let bylo umožněno hlasovat skrze zmocněnce (Piasecki 2012: 323-326).

1. 2. Volební systém pro volby do Senátu

Ke změnám docházelo i ve volebním systému do polského Senátu, ale dělo se tak méně často než v případě volebního systému do Sejmu. Plně svobodné volby do Senátu proběhly, na rozdíl od těch do Sejmu, již v roce 1989. Zvolen byl neobvykle volební systém, jenž kombinoval princip absolutní většiny s vícemandátovými volebními obvody. Sto mandátů bylo rozdělováno celkem ve 49 volebních obvodech, jež odpovídaly tehdejšími vojvodstvím. Volební obvody byly dvoumandátové, výjimku tvořilo pouze vojvodství varšavské a katovické, kde bylo rozdělováno po třech mandátech. Podmínkou pro registraci kandidáta bylo předložení minimálně 3 000 podpisů voličů v daném volebním obvodě. Zisk mandátu byl podmíněn obdržením nadpoloviční většiny hlasů. Pokud v prvním kole nedošlo k obsazení všech mandátů, následovalo kolo druhé, kterého se mohli zúčastnit dva kandidáti s největším počtem hlasů z kola prvního. To se týkalo každého volného mandátu (Kubát 2005: 118; Piasecki 2012: 14-15).

Před volbami v roce 1991 došlo ke zjednodušení daného volebního systému. Vícemandátové volební obvody zůstaly ve stejném poměru zachovány. Zachován zůstal i většinový volební systém, ale k získání mandátu nyní stačila prostá většina hlasů v jednom kole voleb (Kubát 2005: 118).

K další změně volebního systému do polského Senátu došlo v roce 2001. Volební systém prosté většiny zůstal zachován, ale v souvislosti s administrativní reformou z roku 1998 došlo ke snížení počtu volebních obvodů na 40 (velikost 2-4 mandáty). Každý volič disponoval tolika hlasy, kolik se v obvodě volilo senátorů, přičemž hlasy nesměly být kumulovány, tj. odevzdány např. jenom jednomu z kandidátů. Tento typ volebního systému můžeme označit jako tzv. blokové hlasování (Kubát 2005: 118).

Zatím k poslední a nejvýznamnější změně volebního systému do polského Senátu od roku 1989 došlo před parlamentními volbami v roce 2011. Volební systém prosté většiny zůstal zachován, ke značným změnám však došlo v počtu a velikosti volebních obvodů. Polsko se nově rozdělovalo na 100 jednomandátových volebních obvodů,

přičemž volební výbory mají právo nominovat v každém volebním obvodě pouze jednoho kandidáta, který musí být podpořen alespoň 2 000 podpisy voličů v daném volebním obvodě (Dzięgielewska 2011; Piasecki 2012: 324-325).

2. Polské parlamentní volby 2011

Předčasné parlamentní volby v roce 2007 se od voleb konaných o čtyři roky později po mnoha stránkách výrazně lišily. V roce 2007 byla po poměrně vyhrocené předvolební kampani zaznamenána na polské poměry rekordní volební účast, zatímco v roce 2011 nebyla volební kampaň zdaleka tak intenzivní a volební účast byla podstatně menší. Hlavní příčinou bylo, že předčasné parlamentní volby v roce 2007 následovaly po mnohem rušnějším a na skandály bohatším období, během něhož se hlavním politickým stranám nepodařilo sestavit funkční vládu. Oproti tomu volbám v roce 2011 předcházela poměrně stabilní čtyřletá vládní koalice Občanské platformy s Polskou lidovou stranou, které se podařilo vyhnout skandálům. V důsledku slabého postavení a roztržité polské levice⁴ se volby v roce 2011 primárně neřídily socioekonomickou štěpnou linií, ale šlo v nich zejména o střet mezi liberálnější a konzervativnější pravicí a mezi příznivci a odpůrci evropské integrace⁵ (Dušek 2011: 5).

2. 1. Sestavování kandidátních listin

Sestavování kandidátních listin bylo v Polsku vždy důležitým momentem, který předcházел začátku volební kampaně. V roce 2011 bylo sestavování kandidátních listin doprovázeno dominancí parlamentních stran, jejich politických lídrů a poměrně

⁴ Díky své jednotnosti se polské levici, sdružené v postkomunistické straně Spojenectví demokratické levice (SLD), podařilo vyhrát volby v roce 2001 a sestavit vládu. V důsledku korupčních skandálů však v dubnu 2004 došlo k rozkolu strany, část jejích poslanců stranu opustila a založila Sociální demokracii Polska (SdPi). Ve volbách v roce 2005 však SLD značně propadla a její význam od té doby stále klesá (Mlejnek 2011b; Piasecki 2012: 162, 182).

⁵ Hlavními politickými rivaly v polských parlamentních volbách v roce 2011 byli opět Občanská platforma (PO) a Právo a spravedlnost (PiS), v současné době dvě největší polské pravicové strany. Obě strany vznikly v roce 2001, kdy v důsledku rozpadu vládní koalice, tvořené Volební akcí solidarita (AWS) a Uní svobody (UW), došlo k rozsáhlému štěpení polské pravice. PO lze v rámci většinově konzervativní polské společnosti chápat jako stranu liberální, ale v rámci evropského kontextu má blíže například k německé Křesťanskodemokratické unii (CDU) než k západoevropským liberálním stranám (Kubát 2004b: 105-108; Mlejnek 2011b; Piasecki 2012: 151-152).

stabilní politickou scénou. Z toho vyplývalo, že předpokladem k úspěchu kandidátů ve volbách bude s největší pravděpodobností jejich umístění na kandidátní listině v daném volebním obvodu, což zapříčinilo, že někteří z kandidátů se během volební kampaně snažili zdiskreditovat své kolegy ze stejné kandidátní listiny (Piasecki 2012: 327).

Již během sestavování svých kandidátních listin musely politické strany počítat s novým volebním zákonem, kterým byla nově stanovena podmínka 35 procentního minimálního zastoupení obou pohlaví na kandidátních listinách, které politické strany musely splňovat, aby mohly být jejich kandidátní listiny registrovány. Záměrem zavedení této změny bylo větší prosazení žen na polské politické scéně. Formálně politické strany tuto podmínku s přehledem splnily. Během podrobnější analýzy kandidátních listin se však ukázalo, že listiny byly sestavovány tak, aby na klíčových pozicích byli muži (první a druhá místa na kandidátních listinách), tak tomu bylo zejména ve volebních obvodech, kde daná politická strana v minulých volbách zvítězila (Piasecki 2012: 339).

Jako jedna z prvních politických stran začala své kandidátní listiny sestavovat Občanská platforma. Rozhodující postavení v jejich sestavování měl Donald Tusk, jakožto předseda strany. Ve třech volebních obvodech dokonce sám stanovil kandidáty, kteří měli kandidovat z prvního místa. Ve volebním obvodu Rybnik tak kandidovala jako „jednička“ bývalá předsedkyně nové polské strany Polsko je nejdůležitější Joanna Kluzik-Rostkowska, která se rozhodla za Občanskou platformu kandidovat poté, co byl novým předsedou strany Polsko je nejdůležitější zvolen Paweł Kowal. Občanská platforma se během sestavování svých kandidátních listin rozhodla podpořit své nejmladší kandidáty, pro které bylo vyhrazeno dvanácté místo na kandidátní listině ve všech volebních obvodech (Newsweek.pl 2011c; Piasecki 2012: 323, 327).

Právo a spravedlnost otálelo se zveřejněním svých kandidátních listin asi nejdéle ze všech politických stran. Nejpravděpodobněji se jednalo o strategický tah, jak zabránit politikům, jež byli umístěni na nevýhodném místě na kandidátní listině,

ve vzpouře, přechodu k jiné politické straně či jinému projevu jejich nespokojenosti. V mnoha volebních obvodech kandidovali z prvních míst volebních kandidátek Práva a spravedlnosti příbuzní osob, jež zemřeli během smolenské katastrofy v roce 2010 nebo osoby s ní určitým způsobem spojené (Piasecki 2012: 327-328; TVN 24 2011a).

V souvislosti se sestavováním kandidátních listin byl před volbami snad nejvíce kritizován tehdejší předseda Spojenectví demokratické levice Grzegorz Napieralski. Kritiku si vysloužil například za to, že svým otálením umístit Bartosze Arłukowicze na kandidátní listinu strany zapříčinil jeho odchod k Občanské platformě, kde mu předseda strany Donald Tusk zajistil kandidaturu z prvního místa ve volebním obvodě Štětín (Piasecki 2012: 328; PKW 2011a). Cílem Spojenectví demokratické levice před volbami bylo nalákat nové voliče, čehož se strana snažila dosáhnout například spoluprací s aktivisty hnutí za práva homosexuálů, žen a podobně, kterým přislíbila klíčové pozice na svých kandidátních listinách. Někteří z těchto kandidátů však nebyli se svým umístěním spokojeni a rozhodli se svou spoluprací se stranou ukončit. Mezi zmiňovanými byl například Robert Biedroń, homosexuální aktivista a jeden ze zakladatelů Kampaně proti homofobii, nebo feministická aktivistka Wanda Nowicka. Oba zmínění dostali okamžitě nabídku kandidovat z lepších míst na kandidátních listinách Palikotova hnutí. Grzegorz Napieralski se snažil na kandidátní listiny umístit zejména mladé lidi, kteří, jak se později ukázalo, nesplnili očekávání levicových voličů. Negativní ohlasy přinesl také spor o to, kdo bude za stranu kandidovat z prvního místa ve volebním obvodě Gdyně. Jako „jednička“ v tomto volebním obvodě nakonec kandidoval bývalý předseda strany Leszek Miller, což bylo v protikladu s vizí Napieralského, který, jak již bylo řečeno, podporoval kandidaturu zejména mladých lidí (Mlejnek 2011a; Piasecki 2012: 327-328).

Janusz Palikot, předseda nové polské antiklerikální strany Palikotova hnutí, během sestavování kandidátních listin ujišťoval, že na předních místech kandidátních listin strany nebudou figurovat osobnosti svázané s bývalou ani současnou politickou scénou, což zapříčinilo, že se na kandidátních listinách strany objevilo mnoho nových osobností. Na kandidátních listinách Palikotova hnutí se objevili například

představitelé uskupení Pravda polské levice, Kampaně proti homofobii nebo iniciativy Volné konopí. Do čela některých kandidátních listin byly postaveny osobnosti známé ze světa sportu nebo hudby jako například olympionik ze Sydney, plavec Marcin Kaczmarek, ve volebním obvodu Varšava. Pozornost si před volbami také vyžádala „jednička“ na krakovské kandidátní listině strany Anna Grodzka, která v minulosti prošla změnou pohlaví, či „jednička“ na kandidátní listině strany v Elblągu Wojciech Penkalski, podnikatel ve stavebnictví, který byl v minulosti odsouzen za napadení (Mlejnek 2011a; Newsweek.pl 2011a; Piasecki 2012: 333).

Polská lidová strana v čele s tehdejšími předsedou strany Waldemarem Pawlakem se před volbami snažila získat voliče ze zahraničí tím, že na svou varšavskou kandidátní listinu, na kterou mohou jako jedinou Poláci žijící za hranicemi státu odevzdat své hlasy, umístila několik osob trvale žijících mimo území Polska. „Jedničkou“ varšavské kandidátní listiny lidovců se tak stal bývalý polský lehkotlet žijící v Německu Władysław Kozakiewicz (Gazeta.pl 2011b; Gazeta.pl 2011d).

2. 2. Registrace kandidátních listin

Polská státní volební komise (PKW) registrovala pro volby konané do Sejmu v roce 2011 celkem 11 volebních výborů. Z toho sedm⁶ z nich mělo celostátní charakter a registrovalo své kandidátní listiny ve všech 41 volebních obvodech (TVP Info 2011). V souvislosti s registracemi kandidátních listin se ukázaly první nedostatky nového volebního zákona, když volební výbor nové polské strany Kongres nové pravice Janusza Korwin-Mikkeho nebyl uznán jako celostátní, neboť se mu v daném termínu nepodařilo registrovat své kandidátní listiny alespoň v polovině volebních obvodů. Stalo se tak v důsledku toho, že úředníci PKW nestačili spočítat podpisy voličů pod volebními kandidátkami ve dvou volebních obvodech a dokončit tak jejich registraci. V reakci na danou skutečnost podal volební výbor stížnost k Nejvyššímu soudu, ten se jí však mohl podle nového volebního zákona zabývat až po skončení voleb (Piasecki 2012: 326).

⁶ Jednalo se o volební výbory politických stran Právo a spravedlnost, Polsko je nejdůležitější, Spojenectví demokratické levice, Palikotovo hnutí, Polská lidová strana, Polská strana práce – Srpen 80 a Občanská platforma. (TVP Info 2011).

Volebním výborům Pravice a Náš Dům Polsko – Sebeobrana Andrzeje Leppera se nepodařilo registrovat své kandidátní listiny ve všech 41 volebních obvodech. Volební výbor strany Pravice Polské republiky registroval své kandidátní listiny, na kterých se objevili rovněž kandidáti ze sdružení Kresowian, Unie reálné politiky, Strany Piast a Fóra Otčina, celkem ve 20 volebních obvodech. Volební výbor Náš Dům Polsko – Sebeobrana Andrzeje Leppera registroval své kandidátní listiny pouze v 9 volebních obvodech a jediným volebním výborem, který se registroval pouze v jediném volebním obvodě, byl volební výbor německé menšiny (Piasecki 2012: 336).

2. 3. Kandidáti na senátory

Zavedení jednomandátových volebních obvodů pro volby do Senátu povzbudilo ke kandidatuře na posty senátorů řadu nezávislých lokálních kandidátů, kteří spoléhali na efekt své osobní popularity. Politická praxe však potvrzuje, že ve volebním systému prosté většiny, který zavedl nový polský volební zákon, mají největší šanci uspět kandidáti největších politických stran, na což před volbami upozorňovali i politologové, kteří varovali před příliš optimistickým hodnocením šancí kandidátů mimo čtyři hlavní polské politické strany. Ale ani ty největší politické strany nepostavily své kandidáty ve všech volebních obvodech a mnohdy podpořily nezávislé kandidáty. Tento typ ústupků však pouze výjimečně činily dvě největší polské politické strany, Občanská platforma a Právo a spravedlnost (obě nominovaly po 93 kandidátech). Častěji jsme se před volbami mohli setkat s tímto typem kompromisu uzavíraným s nezávislými kandidáty ze strany Spojenectví demokratické levice či Polské lidové strany (obě nominovaly po 68 kandidátech). Z celkového počtu téměř pěti set kandidátů na post senátora jich bylo až 349 nominováno šesti největšími volebními výbory (Občanská platforma, Právo a spravedlnost, Polská lidová strana, Spojenectví demokratické levice, Polsko je nejdůležitější a Polská strana práce – Srpen 80) a dalších 24 jich bylo nominováno volebními výbory, které kandidovaly do Sejmu pouze v části volebních obvodů (volební výbor Pravice, Náš Dům Polsko – sebeobrana Andrzeje Leppera, Kongres nové pravice a volební výbor německé menšiny). Naopak

Palikotovo hnutí do senátních voleb nevystavilo žádného ze svých kandidátů, neboť je pro zrušení této komory parlamentu (Piasecki 2012: 336; Szacki 2011).

Občanskou platformu v senátních volbách reprezentovala celá řada známých osobností. Ve Vratislavi stranu reprezentovala například známá polská dětská onkoložka Alice Chybická či známý polský advokát Aleksander Pociiej ve Varšavě. Mezi kandidáty Občanské platformy do Senátu se objevili rovněž například bývalý europoslanec Josef Pinior, bývalý poslanec za Spojenectví demokratické levice Witold Gintowt-Dziewałtowski či bývalý předseda Institutu národní paměti (IPN) Leon Kieres (Rzeczpospolita 2011a).

Znamé tváře se ve volbách do Senátu objevily i mezi reprezentanty strany Práva a spravedlnosti. Ve Varšavě například stranu reprezentovaly známé polské herečky Katarzyna Łaniewska a Anna Chodakowska či známý polský chirurg Krzysztof Bielecki, v Elblągu stranu reprezentoval historik Jan Żaryn a bývalý ministr školství Michał Seweryński v Sieradze (Rzeczpospolita 2011a).

Za volební výbor Spojenectví demokratické levice v senátních volbách kandidoval například bývalý ministr hospodářství Jacek Piechota či politolog Kazimierz Kika. Spojenectví demokratické levice v senátních volbách rovněž podpořil několik nezávislých kandidátů kandidujících za vlastní volební výbor jako například bývalého senátora Andrzeje Celińského, bývalého ministra financí Marka Borowského či bývalého šéfa polské diplomacie Władzimierza Cimoszewicze, který podporu své kandidatury dostal rovněž od Občanské platformy (Rzeczpospolita 2011a).

Zavedení nových jednomandátových volebních obvodů pro volby do polského Senátu chtělo využít několik starostů polských měst, kteří před senátními volbami v roce 2011 iniciovali registraci dvou volebních výborů, za něž kandidovaly osobnosti známé z různých místních samospráv, které ve volbách sázely zejména na svou popularitu v daném volebním obvodě. Tím prvním byl volební výbor Unie starostů – Obyvatelé do Senátu čítající třicet kandidátů, a tím druhým byl volební výbor Rafała Dutkiewicze čítající sedm kandidátů. Ideou Rafała Dutkiewicze a ostatních starostů měst bylo navázat na úspěch kandidátů Dutkiewicze v komunálních volbách v Dolním

Slezsku v roce 2010 a vytvořit ze Senátu komoru, kde budou zasedat zástupci místních samospráv. Ještě před zahájením volební kampaně se však začaly objevovat nedostatky této iniciativy. Starostové měst sice stáli v čele, ale sami nekandidovali a nebrali na sebe žádnou politickou odpovědnost. Samotní kandidáti pak byli málo aktivní a mnohdy i kontroverzní. Příkladem takových kandidátů byli například bývalý majitel týdeníku Wprost Marcin Król a bývalá ministryně práce ze Sebeobraný Anna Kalata, kteří se nezvládli do voleb registrovat. Z původně prezentovaných šedesáti kandidátů jich před volbami nakonec zbyla pouze polovina. Příliš nepomáhaly ani snahy starostů Vratislavi a Krakova a všichni kandidáti dané iniciativy byli během volební kampaně po celou dobu ve stínu kandidátů z největších polských politických stran (Piasecki 2012: 308, 336, 337; Wroński 2011).

2. 4. Volební kampaně

Volební kampaň před polskými parlamentními volbami v roce 2011 lze označit jako poměrně klidnou, což není pro Polsko, kde bývají volební kampaně velmi intenzivní, příliš obvyklé. Politické strany ve svých volebních kampaních ve značné míře využívaly sociálních sítí, zejména v Polsku hojně rozšířeného Twitteru, který se v mnoha případech stal zdrojem pro seriózní média. Celkově však volební kampaň nepřinesla nic nového ani originálního a alespoň ze strany Občanské platformy se jednalo o kampaň pozitivního rázu (Dušek 2011: 5; TVP 2011; Zenkner 2011).

Nový volební zákon schválený v lednu roku 2011 obsahoval určité změny vztahující se k vedení volební kampaně. Zákon zakazoval během volební kampaně používání billboardů a placených volebních spotů v rádiu i televizi. Ačkoliv byl nový volební zákon v Sejmu schválen téměř jednomyslně (pro se vyslovilo 430 poslanců), již několik týdnů po jeho schválení byl ostře kritizován opozicí a zažalován u Ústavního soudu. Ústavní soud následně v červnu uznal některé změny zavedené novým volebním zákonem za protiústavní, mezi nimi i zákaz používání billboardů a placených volebních spotů v rádiu i televizi (Piasecki 2012: 323-326).

Někteří kandidáti rozjeli své volební kampaně již začátkem léta, aniž by čekali na registrování kandidátních listin nebo rozhodnutí Ústavního soudu. V Krakově

například poslanec za Občanskou platformu Łukasz Gibała nejdříve obyvatelům rozeslal anketu týkající se stavu města a následně po městě rozvěsil stovky svých billboardů. V Gdaňsku pak poslankyně za stejnou stranu Agnieszka Pomaska, která sama patřila k iniciátorům zákazu používání billboardů a volebních spotů během volební kampaně, vyvěsila reklamní bannery reklamující bezplatné právní poradenství (viz příloha č. 1). Na rozhodnutí Ústavního soudu nečekaly ani strany Právo a spravedlnost a Spojenectví demokratické levice, které rovněž vyvěsily své billboardy v několika polských městech (Piasecki 2012: 328).

Samotné volební kampani Občanské platformy předcházely perfektně připravený a zrežirovaný červnový sjezd strany v Ergo Aréně v Gdaňsku, kterého se zúčastnilo více než třináct tisíc členů strany. Sjezd byl svolán na oslavu desetiletého výročí založení strany, jeho hlavním cílem však byla propagace strany před volbami (Katka 2011). Volební kampaň Občanské platformy se nesla, jak již bylo řečeno, spíše v pozitivním duchu a do jisté míry byla také ovlivněna slovy, které Donald Tusk pronesl rok před volbami o tom, že nemá s kým prohrát, což byl nejspíše hlavní důvod umírněné kampaně Občanské platformy. Volebním heslem „Polsko ve výstavbě“ se strana snažila poukázat na své dosavadní úspěchy, omluvit se za současné potíže a požádat voliče o další čas na dokončení své práce. V předvolebních spotech strany se tak objevovali lidé, kteří s nadšením hovořili o pozitivních změnách, které se uskutečnily během vlády Občanské platformy v okolí jejich bydliště. Jako méně povedenou pak můžeme hodnotit kampaň strany pod heslem „Spolu uděláme víc“, která vznikla v reakci na kampaň Práva a spravedlnosti pod heslem „Poláci si zaslouží víc“. Svou angažovanost a odvahu prokázal v závěru volební kampaně samotný předseda strany Donald Tusk, když se svým „Tuskobusem“ (viz příloha č. 3) navštívil několik menších polských měst⁷. Na premiéra u jeho „Tuskobusu“ obyčejně čekali i fotbaloví ultras, kterým se Tuskova vláda před volbami tvrdě postavila, aby se země vyvarovala excesů na stadionech během EURA 2012. (Motýl 2011; Piasecki 2012: 330-332).

⁷ Právo a spravedlnost na to reagovalo „Vlakem svobody“, kterým se předseda strany Jarosław Kaczyński vydal z Varšavy do Gdaňska (Piasecki 2012: 331).

Volební kampaň Práva a spravedlnosti byla stejně umírněná jako kampaň Občanské platformy. Pozorovatelé dokonce tvrdili, že Právo a spravedlnost ve volbách spoléhá zejména na oslabenou mobilizaci voličů Občanské platformy po výpovědi Donalda Tuska, že nemá s kým prohrát, a na nízkou volební účast, ze které by nejvíce těžilo právě Právo a spravedlnost, neboť jeho voliči patří v Polsku k jednomu z nejdisciplinovanějších. Své voliče se strana navíc snažila mobilizovat neustálým připomínáním smolenské katastrofy a „totalitních praktik Občanské platformy“⁸. Právo a spravedlnost šlo do voleb s heslem „Poláci si zaslouží víc,“ které podle předsedy strany Jarosława Kaczyńského nejlépe vystihovalo politickou situaci Polska po čtyřleté vládě Donalda Tuska. Heslo však bylo málo originální a pro nalákání nových stoupenců se ukázalo jako málo efektivní (Newsweek.pl 2011d; Piasecki 2012: 332). Ve volební kampani strany bychom naopak poprvé po šesti letech marně hledali hesla odkazující na program čtvrté republiky⁹. Za hlavní důvod můžeme nejspíše považovat to, že si byla strana před volbami dobře vědoma negativních konotací, které tento program ve společnosti vyvolával (Szuldrzyński 2011). Volební kampaň Práva a spravedlnosti se před volbami často obracela k negativní kampani, která však straně často přinášela více škody než užitku. To se ukázalo například po jedné z konferencí strany, během níž její poslanci Adam Hofman a Tomasz Poręba obvinili Občanskou platformu, že se ve své brožuře „Polsko ve výstavbě“ chlubí cizími úspěchy. Oba poslanci během konference až teatrálně vytrhávali stránky z brožury a Hofman dokonce prohlásil, že katalog ukazuje Polsko spíše v nepořádku než ve výstavbě. Občanská platforma se proti tomu ohradila a soudní cestou se úspěšně domáhala veřejného urovnání nepravdivých informací (Piasecki 2012: 332; TVN 24 2011c). Naopak jako velice povedenou můžeme označit billboardovou kampaň Práva a spravedlnosti, ve které se pod heslem „Pojďte s námi“ efektivně prezentovaly kandidátky strany (viz příloha č. 2), které v polských médiích dostaly označení

⁸ V červnu těsně před zahájením předsednictví Polska v Radě EU si například polský římskokatolický kněz, ředitel Rádía Maria a televize Trwam Tadeusz Rydzik na půdě Evropského parlamentu stěžoval na „totalitní vládu OP,“ která podle jeho slov diskriminuje jeho média. Na jeho stranu se postavil europoslanec za PiS Zbigniew Ziobro, který odkázal na britský týdeník The Economist, který Polsko zařadil mezi „vadné demokracie.“ Výpovědi obou zmíněných byly v polských médiích prezentovány velice negativně, což na začátku volební kampaně vrhlo na PiS špatné světlo (Konarski 2011; Piasecki 2012: 328).

⁹ PiS chtěl čtvrtou polskou republikou překonat tu třetí, postkomunistickou (Mlejnek 201b).

„andílci Kaczyńskiego.“ Billboardy, na nichž se kromě „andílků“ objevila rovněž krátká hesla připomínající, že za vlády Práva a spravedlnosti byl vytvořen milion pracovních míst nebo zavedeny úlevy pro rodiny, byly adresovány zejména mladým lidem (Piasecki 2012: 333; Wybranowski 2011).

Těsně před volbami Právo a spravedlnost opustilo ve své volební kampani témata smolenské katastrofy a boje proti korupci, což zapůsobilo na voliče velice kladně a strana tím tak začala získávat jejich sympatie. Ty však opět začala ztrácet po protiněmeckých prohlášeních předsedy strany Jarosława Kaczyńskiego. Daná prohlášení se stala hlavním tématem posledního týdne před volbami a polská média o nich informovala značně negativně. Toho okamžitě využila Občanská platforma, která vyvěsila své billboardy s nápisem „Tusk nebo Kaczyński – Ty zvolíš premiéra“ (viz příloha č. 5) a zveřejněním kontroverzního spotu „Oni půjdou k volbám. A Ty?“, kde se objevily dokumentární záběry, na nichž se starší lidé chovají agresivně vůči mladým lidem pod Prezidentským palácem ve Varšavě či nepokoje vyvolané fotbalovými ultras (Právo a spravedlnost volí zejména starší lidé a před volbami se za fanoušky postavilo několik stoupenců strany). Cílem spotu bylo mobilizovat před volbami vlastní elektorát a přiklonit na svou stranu ještě nerozhodnuté voliče (Piasecki 2012: 342-344).

Dobře vedená kampaň během polských prezidentských voleb 2010 přinesla předsedovi Spojenectví demokratické levice Grzegorzovi Napieralskiemu poměrně dobrý výsledek i značné sympatie. Tehdy vše naznačovalo tomu, že se na polské politické scéně zrodil nový silný lídr, který má dostatečné předpoklady k tomu, aby přivedl stranu k dobrému volebnímu výsledku právě v parlamentních volbách v roce 2011. Před volbami se však ukázalo, že pro sjednocení roztržité polské levice Napieralskému chybí síla i charisma, což se projevilo i ve volební kampani strany. Volební kampaň pod heslem „Zítřek bez obav“ Spojenectví demokratické levice začalo pozdě a navíc neměl voliče čím oslovit. Ani volební spoty s kandidáty strany nebyly příliš vydařené a působily velice uměle. Jako jeden z mála správných kroků, které strana během kampaně učinila, byl zářijový sjezd strany, na němž bývalý předsedové strany Wojciech Olejniczak, Aleksander Kwaśniewski a Leszek Miller

vyjádřili podporu straně i předsedovi Napieralskému. Spojenectví demokratické levice tak chtělo poukázat na vzájemnou sounáležitost všech předsedů strany. Další část kampaně se však vyvíjela zcela opačným směrem a nesla se zejména v duchu individuálního soupeření kandidátů (Mazurek 2011; Michalski 2011; Piasecki 2012: 334-335).

Svémi volebními spoty na sebe v médiích upozornili někteří mladí kandidáti Spojenectví demokratické levice. Například kandidát ze Štětína Jędrzej Wijas se se svým heavy metalovým spotem snažil voličům představit svůj volební program, kandidát z Čenstochové kickboxer Łukasz Wabis ve svém spotu zachraňoval napadenou mladou ženu a kandidátka z Lublina Katarzyna Lenart se na sebe ve svém spotu snažila upozornit striptýzem. Jednalo se o velice efektivní způsob kampaně, ale jak později ukázaly výsledky voleb, kandidáti voliče příliš nepřesvědčili (Newsweek 2011e; Piasecki 2012: 338-339).

Palikotovo hnutí šlo do voleb s heslem budování „Moderního státu,“ které se však během kampaně příliš neobjevovalo (viz příloha č. 4). Za to před volbami byly velice viditelné mediální aktivity předsedy strany Janusza Palikota, stranou pořádané happeningy i spoty, které strana často mířila proti katolické církvi. Polská média často informovala o neobvyklých aktivitách stoupenců strany. V Gdaňsku například kladivý rozbíjeli polskou politickou scénu z betonu, v Olsztynie se zúčastnili pochodu za legalizaci marihuany, v Krakově dokonce sami zorganizovali pochod zaměřený proti katolické církvi pod heslem „Krakov světský, ne katolický“ a někteří z nich dokonce protestovali se zalepenými ústy před budovou TVP poté, co Palikotovi nebylo umožněno zúčastnit se debaty s představiteli stran Občanské platformy, Spojenectví demokratické levice, Polské lidové strany a strany Polsko je nejdůležitější (Piasecki 2012: 333).

Volební kampaně Polské lidové strany byly vždy bez nápadu, nekontroverzní, klidné. Stejná byla i volební kampaň před parlamentními volbami v roce 2011, kterou navíc omezovaly finanční problémy strany způsobené chybou, kterou lidovci učinili v roce 2001, když sbírala finance na svou volební kampaň. Tradičně nijak neoslnilo

ani volební heslo „Nejdůležitější je člověk,“ které strana pro parlamentní volby v roce 2011 vybrala. Během kampaně se objevilo rovněž několik spotů strany, na které ovšem narazil pouze někdo, kdo se o polskou politiku vyloženě zajímá, nebo někdo, kdo pravidelně sleduje dění na internetu. V jednom z takových spotů předseda strany Waldemar Pawlak sám sebe prezentuje jako ministra, fanouška sportu a rolníka (Janke 2011; Piasecki 2012: 334; Rzeczpospolita 2009).

Své kandidátní listiny téměř ve všech volebních obvodech ještě registrovaly strany Polsko je nejdůležitější a Polská strana práce – Srpen 80, díky čemuž se tyto strany mohly účastnit kampaně vedené ve veřejných médiích v rámci času vymezeného přes PKW. Ačkoliv se strana Polsko je nejdůležitější během své volební kampaně opravdu snažila, její podpora v předvolebních průzkumech nepřesahovala 3%. Těsně před začátkem volební kampaně si strana na svém sjezdu zvolila nového předsedu strany, kterým se stal Paveł Kowal. V reakci na jeho zvolení bývalá předsedkyně strany Joanna Kluzik-Rostkowska demonstrativně stranu opustila a přestoupila k Občanské platformě. S ní se rozhodlo přestoupit i několik dalších členů strany, čímž zajisté strana před volbami utrpěla. Podle některých pozorovatelů straně před volbami rovněž uškodilo, že sám Kowal, jakožto předseda strany, ve volbách nekandidoval a místo toho se rozhodl přetrvat na svém stávajícím postu europoslance. Do voleb šla strana s heslem „Vše je možné“ a během volební kampaně byla strana poměrně aktivní, ale média ji do značné míry opomíjela (Gazeta.pl 2011e; Piasecki 2012: 335).

Zbylé volební výbory byly v rámci celopolské volební kampaně málo viditelné nebo prostě málo zajímavé. Předseda strany Kongres nové pravice Janusz Korwin-Mikke v rámci předvolební propagace své strany nabádal ke svržení socialistického systému a polskou vládu i EU označoval za zloděje. Na vlně zcela opačné ideologie se nesla volební kampaň PPP v čele s předsedou Bogusławem Ziętekiem, který se ostře postavil proti privatizaci nemocnic, škol i pošt a svým voličům sliboval výstavbu levných bytů a vytvoření nových pracovních míst. Volební výbory Právce a Náš Dům Polsko – Sebeobrana Andrzeje Leppera prošly volební kampaní téměř bez povšimnutí (Piasecki 2012: 335-336).

2. 5. Volební programy

Nadace Leszka Balcerowicze Fórum Obyvatelského Rozvoje (FOR) učinila před volbami kalkulaci nákladů jednotlivých politických stran na jejich předvolební sliby, ze které vyplynulo, že by naplnění předvolebních slibů většiny politických stran silně zvýšilo zadlužení Polska. Nejvíce měly v plánu dle svých volebních programů vydat postkomunistické strany Spojenectví demokratické levice a Polská lidová strana (obě okolo 200 miliard zlotých) a naopak nejúspornější program představilo Palikotovo hnutí, které by státní pokladně ušetřilo okolo 80 miliard zlotých (Piasecki 2012: 337; Puls Biznesu 2011).

Občanská platforma ve svém volebním programu slibovala svým voličům opravdu mnohé. Strana v něm například deklarovala, že pro Polsko v letech 2014-2020 získá 72 miliard euro z rozpočtu EU. Dále deklarovala navýšení výdajů určených pro výzkum a rozvoj, zavedení konkurence pro Národní zdravotní fond (NFZ), zvýšení mezd zaměstnancům ve veřejném sektoru, či úlevy na daních na třetí a čtvrté dítě a levnější školky pro rodiny s dětmi. Ve svém programu se Občanská platforma rovněž zabývala problémem vyplácení důchodů do budoucna, který podle ní má být vyřešen zisky plynoucími z těžby břidlicových plynů (Gazeta 2011f; Kowanda 2012; Piasecki 2012: 337-338).

Právo a spravedlnost ve svém volebním programu deklarovalo navýšení výdajů na armádu a zdravotnictví, zrušení NFZ, modernizaci železnice, výstavbu silnic, snížení cen léků, prodloužení mateřské dovolené, zavedení příspěvků k důchodu pro ty nejchudší či navrácení programu „Rodina ve svém,“ který nabízí hypotéky se státním příspěvkem (Gazeta.pl 2011a; Piasecki 2012: 337).

Ve svém volebním programu Spojenectví demokratické levice slibovalo snížení HDP, jesle a školky pro děti zdarma, investice do infrastruktury, peníze na výzkum, sociální zabezpečení, sjednocení výše vyplácených nemocenských, příspěvky na léky pro nejchudší, zvýšení důchodů či financování umělého oplodnění. Prostředky na realizaci svých cílů chtěla strana získat zrušením Centrální antikorupční kanceláře

(CBA), Institutu národní paměti (IPN), Církevního fondu a daňových úlev pro nejbohatší (Piasecki 2012: 337).

Díky politickému programu své strany dostal Palikot v polských médiích před volbami nálepku populistického ultraliberála, ve skutečnosti však žádal jen to, co je v západních demokraciích samozřejmostí již řadu let, jako například uzákonění registrovaných partnerství či liberalizaci potratového zákona. Kromě toho Palikotovo hnutí před volbami deklarovalo financování antikoncepce, umělého oplodnění, legalizaci měkkých drog či internet zdarma. Prostředky na realizaci svých cílů chtělo Palikotovo hnutí získat zrušením Církevního fondu, výuky náboženství ve školách, sloučením Instituce sociálního zabezpečení (ZUS) s Fondem zemědělského sociálního zabezpečení (KRUS) či snížením rozpočtu armády (Motýl 2011; Piasecki 2012: 337).

Polská lidová strana svým volebním programem deklarovala snížení HDP na zboží a služby pro děti, lékařskou péči ve školách, pomoc zemědělcům, zavedení systému daňových úlev či internet zdarma. Nejnákladnější položkou z celého volebního programu lidovců byly „občanské důchody“ určené pro osoby nepracující a nepojištěné (Piasecki 2012: 337).

Strana Polsko je nejdůležitější ve svém volebním programu deklarovala častější pořádání referend, snížení počtu poslanců na polovinu, zavedení jednomandátových volebních obvodů pro komunální volby či prodloužení mateřské dovolené. Kromě toho strana slibovala také konkrétní částky jako 200 zlotých vzdělávacího bonusu, 400 zlotých měsíčního příspěvku na každé dítě či 500 zlotých pro každé narozené dítě (Pasterski 2011; Piasecki 2012: 337).

2. 6. Předvolební průzkumy

Během volební kampaně se v předvolebních průzkumech objevilo několik zvrátů. K prvnímu z nich došlo již během samotného startu volební kampaně. Do té doby průzkumy vykazovaly značnou převahu Občanské platformy nad opoziční stranou Právo a spravedlnost. Podle některých průzkumů v té době dokonce Občanská platforma dosahovala na magickou hranici 50% podpory voličů. Navíc její převaha

nad Právem a spravedlností v průzkumech zpravidla činila deset a více procent, na což premiér Donald Tusk reagoval sebevědomými prohlášeními o tom, že nemá s kým volby prohrát. Ale v momentě, kdy politické strany začaly své volební kampaně, průzkumy začaly vykazovat snižování dané převahy. Další zvrát v předvolebních průzkumech nastal v podobě nárůstu preferencí Palikotova hnutí, ke kterému došlo až těsně před volbami. Ještě začátkem září vše nasvědčovalo tomu, že se Palikotovo hnutí do Sejmu vůbec nedostane. Dva týdny před volbami však došlo ke zvratu a Palikotovo hnutí obsazovalo v předvolebních průzkumech třetí místo, což se ukázalo jako největší překvapení celé volební kampaně. Další ze zvrátů ve volebních průzkumech nastal rovněž až těsně před volbami poté, co Občanská platforma v závěru vyostřila svou volební kampaň. Strana se uchýlila k taktice strašení voličů Právem a spravedlností a jejich voliči (za tímto účelem byl právě vytvořen již zmiňovaný spot Občanské platformy „Oni půjdou k volbám. A Ty?“), což zastavilo další poklesy preferencí strany (Mlejnek 2011b; Stróżyk-Trzmiel 2011).

Ačkoliv se od sebe předvolební výzkumy různých agentur lišily, mohli jsme v nich vyzorovat několik shodných tendencí. Ve všech předvolebních výzkumech byla například Občanská platforma po celou dobu volební kampaně na prvním místě a opoziční Právo a spravedlnost na místě druhém. Předvolební průzkumy téměř všech volebních agentur rovněž těsně před volbami předpovídaly, že se do Sejmu dostane pět politických stran: Občanská platforma, Právo a spravedlnost, Spojenectví demokratické levice, Polská lidová strana a Palikotovo hnutí. Jednotlivé výzkumy se lišily pouze v predikci podpory jednotlivých politických stran. Průzkum agentury Estymator pro internetový server Newsweek.pl jako jeden z mála před volbami predikoval, že 5% hranici nutnou pro vstup do polského Sejmu překročí ještě šestá politická strana a to Polsko je nejdůležitější (viz příloha č. 6) (Gazeta.pl 2011c; Stróżyk-Trzmiel 2011).

Nejpřesnější a téměř ideální byla predikce agentury TNS OBOP, která zůstala zveřejněna dva dny před volbami v deníku Gazeta Wyborcza. Občanská platforma v ní získala 39,5% (ve volbách 39,18%), Právo a spravedlnost 29,1% (ve volbách 29,89%), Palikotovo hnutí 10,3% (ve volbách 10,02%), Polská lidová strana 8,7%

(ve volbách 8,36%) a Spojenectví demokratické levice 9,2% (ve volbách 8,24%). Průměrná odchylka daného výzkumu od skutečného výsledku voleb tak činila pouze 0,4%. Stejná agentura rovněž těsně po uzavření volebních místností zveřejnila výsledky průzkumu exit poll, které se téměř 100% shodovaly se skutečnými výsledky voleb. Občanská platforma v něm získala 39,6%; Právo a spravedlnost 30,1%; Palikotovo hnutí 10,1%; Polská lidová strana 8,4% a Spojenectví demokratické levice 7,7%. Naopak největší procentuální odchylka od skutečného výsledku voleb se mezi průzkumy zveřejněnými v posledním týdnu před volbami vyskytla v průzkumu agentury Homo Homini, která před volbami dělala průzkum pro Polské rádio (Piasecki 2012: 346; PKW 2011b; Stróżyk 2011).

2. 7. Výsledky voleb

Nový volební zákon schválený v lednu roku 2011 zaváděl mimo jiné rovněž možnost dvoudenního hlasování. Ústavní soud však následně 20. června prohlásil dvoudenní parlamentní a prezidentské volby za protiústavní. Možnost dvoudenního hlasování tak po rozhodnutí Ústavního soudu zůstala pouze pro komunální volby a pro volby do Evropského parlamentu. O jednodenních parlamentních volbách v roce 2011 však polský prezident Bronisław Komorowski rozhodl ještě před rozhodnutím Ústavního soudu, když vyhlásil jednodenní parlamentní volby na první možný termín, tj. na 9. října 2011 (Piasecki 2012: 323, 326).

Předpovědi předvolebních průzkumů se ukázaly jako správné, když se do polského Sejmu po volbách v roce 2011 skutečně dostalo pět politických stran a vítězem voleb se skutečně stala, stejně jako ve volbách v roce 2007, Občanská platforma, která ve volbách obdržela 39,18% hlasů (207 mandátů). Na druhém místě se umístilo opoziční Právo a spravedlnost se ziskem 29,89% hlasů (157 mandátů), na třetím místě překvapivě skončilo Palikotovo hnutí se ziskem 10,02% hlasů (40 mandátů), čtvrtá ve volbách skončila Polská lidová strana s 8,36% hlasů (28 mandátů) a Spojenectví demokratické levice skončilo na pátém místě se ziskem 8,24% hlasů (27 mandátů), což byl nejhorší volební výsledek strany za posledních 20 let. Dle polské ústavy nemusí volební výbory národnostních menšin překročit nutnou 5% hranici pro vstup

do Sejmu, díky tomu jeden mandát ve volbách do polského Sejmu v roce 2011, stejně jako ve volbách do polského Sejmu v roce 2007, připadl německé menšině, která ve volbách obdržela pouze 0,19% hlasů (Kubát 2005: 116; Piasecki 2012: 347; PKW 2011b; Rzeczpospolita 2011b).

Přestože před volbami bylo pořádáno přes různé veřejné instituce, politická uskupení, společenská sdružení či přes samotné voliče mnoho akcí¹⁰, jejichž účelem bylo motivovat voliče, aby šli k volebním urnám a odevzdali volební hlas, volební frekvence v parlamentních volbách v roce 2011 byla nižší (48,92%) než v roce 2007 (53,88%). Hlavní příčinou bylo, že předčasné parlamentní volby v roce 2007 následovaly po mnohem rušnějším a na skandály bohatším období, během něhož se hlavním politickým stranám nepodařilo sestavit funkční vládu. Oproti tomu volbám v roce 2011 předcházela poměrně stabilní čtyřletá vládní koalice Občanské platformy s Polskou stranou lidovou, které se podařilo vyhnout skandálům (Dušek 2011: 5; Piasecki 2012: 344-345).

Občanské platformě se sice ve volbách do polského Sejmu v roce 2011 podařilo vyhrát s o něco málo horším volebním výsledkem než ve volbách do polského Sejmu v roce 2007 (viz příloha č. 7), zato se jí však jakožto první vládnoucí politické straně od pádu komunistického režimu v Polsku podařilo volby vyhrát opětovaně. Za tímto úspěchem Občanské platformy stojí poměrně stabilní čtyřletá vláda Donalda Tuska a dobře vedená volební kampaň vyostřená ve své koncovce. Volební výsledek Občanské platformy upevnil její dominantní postavení či dokonce její hegemonii v polském politickém systému, když se jí od roku 2006 podařilo vyhrát všechny pořádané volby¹¹. Nesplnily se sice předpovědi průzkumů ze samotného začátku volební kampaně, které předpovídaly, že Občanská platforma získá většinu křesel v Sejmu, ale za to se po volbách snížilo ohrožení strany jejími konkurenty, zejména opozičním

¹⁰ Před volbami například proběhla kampaň pod záštitou polského prezidenta Bronisława Komorowského „Akce: Hlasuj,“ kterou podpořili známé polské osobnosti Jerzy Owsiak, Maciej Stuhr a Monika Brodka (Piasecki 2012: 344).

¹¹ Jednalo se o komunální volby 2006, parlamentní volby 2007, volby do Evropského parlamentu 2009, prezidentské volby 2010, komunální volby 2010 a parlamentní volby 2011 (Piasecki 2012: 352).

Právem a spravedlností, a zvýšil se význam vnitrostranického soupeření uvnitř Občanské platformy (Piasecki 2012: 346; PKW 2007a; PKW 2011b).

Právo a spravedlnost utrpělo v parlamentních volbách v roce 2011 již šestou volební porážku v řadě, navíc ztratilo mandáty (ve volbách do polského Sejmu v roce 2007 strana získala 166 mandátů a v roce 2011 jich získala o 9 méně) i voliče. Hlavní příčinou porážky Práva a spravedlnosti ve volbách v roce 2011 byly taktické chyby, které strana udělala během volební kampaně a ke kterým se sám předseda strany Jarosław Kaczyński po volbách přiznal. Straně bez pochyb uškodilo, že se někteří její politici před volbami postavili na stranu fotbalových ultras, stejně jako protiněmecká prohlášení Jarosława Kaczyńského, která Občanská platforma dokázala úspěšně využít ve svůj prospěch v závěru své volební kampaně. Nehledě na to se straně podařilo udržet si svůj tradiční elektorát a dokonce ho rozšířit na úkor Polské lidové strany o rolníky. Právo a spravedlnost tak po volbách zůstává i nadále hlavní opoziční silou vůči Občanské platformě, kterou ve volbách do polského Sejmu v roce 2011 porazila v 16 volebních obvodech (Piasecki 2012: 346-347; PKW 2011b; PKW 2007a; Super Express 2011b).

Desetiprocentní zisk a umístění na třetím místě ve volbách do polského Sejmu v roce 2011 bylo neskutečným úspěchem nové antiklerikální strany Janusza Palikota, které ještě měsíc před volbami průzkumy predikovaly volební zisk pouze okolo 2-3%, který by pro vstup do polského Sejmu nepostačoval. Těsně před volbami však vyletěla podpora Palikotova hnutí nečekaně vzhůru a předvolební průzkumy najednou předpovídaly volební zisk strany okolo 10%. Největší podporu strana ve volbách získala u mladých voličů ve věku 18 až 39 let, pocházejících spíše z malých měst a vesnic. Palikotovo hnutí si své voliče získalo díky tomu, že se odřízlo od tradičních autorit a hodnot vyznávaných v polské společnosti, namísto kterých strana prosazovala sekularizaci, toleranci, rovnost pohlaví či podporu práv homosexuálů. Za volebním úspěchem Palikotova hnutí rovněž stojí forma volební kampaně, která byla velice dynamická, dokázala zaujmout média i voliče a stala se něčím zcela novým a netradičním na polské politické scéně. Polovinu Palikotova elektorátu tvořili voliči, kteří v parlamentních volbách v roce 2007 volili Občanskou platformu, tedy nikoli

Spojenectví demokratické levice, jak by se mohlo zdát vzhledem k politické levicovosti obou stran. K Palikotovu hnutí se tak v parlamentních volbách v roce 2011 přesunula část laických a liberálních voličů, kteří v parlamentních volbách v roce 2007 volili Občanskou platformu, neboť v té době pro tyto voliče v podstatě neexistovala žádná jiná alternativa¹². Palikotovu hnutí se navíc těsně před parlamentními volbami v roce 2011 podařilo zlákat na svou stranu nerozhodnuté voliče (Kubát 2012: 11-13; Mlejnek 2011a; Piasecki 2012: 346).

Polská lidová strana ve volbách do polského Sejmu v roce 2011 získala v porovnání s volbami do polského Sejmu v roce 2007 méně mandátů. Lidovci ještě před volbami, nehledě na předvolební průzkumy, které jim předpovídaly volební podporu okolo 8% hlasů, doufali ve volení zisk okolo 11-12% hlasů. Jejich reálný volební výsledek činící 8,36% hlasů tak pro lidovce nepředstavoval valný volební úspěch. Lidovci se tak po volbách museli spokojit s udržení vládní koalice s Občanskou platformou, která jakožto opakovaný volební vítěz po volbách disponovala opravdu silným postavením, což zapříčinilo snížení významu lidovců (Piasecki 2012: 347; Rzeczpospolita 2011e; Super Express 2011d).

Největším poraženým v parlamentních volbách v roce 2011 bylo Spojení demokratické levice, které s volebním výsledkem 8,24% hlasů dosáhlo svého nejhorsího volebního výsledku za posledních dvacet let. Do parlamentních voleb v roce 2011 Spojení demokratické levice vedl Grzegorz Napieralski, jehož dobrý volební výsledek v prezidentských volbách v roce 2010 dával roztržštěné levici naději, že ji právě on dokáže sjednotit a dovést ji k dobrému volebnímu výsledku. Před volbami se však ukázalo, že mu na to chybí dostatek autority. Strana navíc sestavila špatné kandidátní listiny, svou volební kampaní neměla voličům co nabídnout a zcela podcenila své ohrožení ze strany Palikotova hnutí. Výsledkem voleb tak byla ztráta

¹² Tyto voliče dokázalo v dobách své největší slávy oslovit Spojenectví demokratické levice, v jehož programu se právě antiklerikalismus a hodnotový liberalismus objevuje. Nicméně po skandálech této strany z období jejího vládnutí v letech 2001-2005 a následném jejím rozkolu, kdy část jejích poslanců stranu opustila a vytvořila Sociální demokracii Polska (SdPI), došlo v podstatě k její marginalizaci. Spojenectví demokratické levice tedy již nepředstavuje levicovou alternativu vůči Občanské platformě, a pravici celkově, což části voličů pochopitelně vadí (Kubát 2012: 11-13; Mlejnek 2011a; Piasecki 2012: 182).

voličů, mandátů a rezignace Napieralského na post předsedy strany (Mazurek 2011; Piasecki 2012: 347; Rzeczpospolita 2011d).

Žádná jiná politická strana se v polských parlamentních volbách v roce 2011 do Sejmu nedostala. Mezi poraženými tak skončilo Polsko je nejdůležitější i zbylé volební výbory zaměřující se na specifickou skupinu voličů a to i přesto, že jim byly díky jejich politickým zkušenostem před zahájením volební kampaně přisuzovány reálnější šance na volební úspěch, než tomu bylo v případě Palikotova hnutí. Během volební kampaně však nebyly schopny voliče zaujmout, když nedokázaly projevit politickou intuici, angažovanost ani nápaditost (Piasecki 2012: 347).

Výsledky polských senátních voleb v roce 2011, v nichž dominovaly dvě největší polské politické strany Občanská platforma a Právo a spravedlnost (celkem obě získaly 94 mandátů), potvrdily předpoklady politologů, že ve volebním systému prosté většiny ve spojení s jednomandátovými volebními obvody, který byl zaveden novým volebním zákonem před parlamentními volbami v roce 2011, mají největší šanci uspět právě kandidáti největších politických stran. Naopak se nesplnila očekávání těch, kteří předpokládali úspěch nezávislých lokálních kandidátů spoléhajících se ve volbách na efekt své osobní popularity, když tito kandidáti v polských senátních volbách v roce 2011 zcela propadli (Borowska-Górzyński-Kobalczyk 2011; Szacki 2011).

Občanská platforma si ve volbách do polského Senátu v roce 2011 oproti těm z roku 2007 polepšila celkem o 3 mandáty a získala tak až 63 mandátů, což celkem činí téměř dvě třetiny polského Senátu. Opoziční strana Právo a spravedlnost v roce 2011 získala 31 mandátů, čímž si oproti volbám do polského Senátu z roku 2007 pohoršila celkem o osm mandátů. Polské straně lidové se v parlamentních volbách v roce 2007 nepodařilo do Senátu vůbec dostat, v roce 2011 však strana uspěla a získala dva mandáty, spolu se svým koaličním partnerem Občanskou platformou tak po volbách disponovaly celkem 65 mandáty. Velkou volební porážku v polských senátních volbách v roce 2011 utrpěla iniciativa starostů měst Obyvatelé do Senátu, když za danou iniciativu uspěl pouze Jarosław Obremski, který ve volbách kandidoval

za volební výbor Rafała Dutkiewicze. Tři mandáty ještě v polských senátních volbách v roce 2011 získali nezávislí kandidáti, kteří však byli ve volbách podporováni politickými stranami. Nezávislí kandidáti Włodzimierz Cimoszewicz v bělostockém volebním obvodě a Marek Borowski ve varšavském volebním obvodě byli oba podporováni hned dvěma politickými stranami, a to jak Občanskou Platformou, tak Spojením demokratické levice. A v katovickém volebním obvodě, v němž kandidoval Kazimierz Kutz, obě výše zmíněné politické strany nevystavily své protikandidáty (Borowska-Górzyński-Kobalczyk 2011; PKW 2007b; PKW 2011c).

3. Povolební vývoj

Vítězství a volební výsledek téměř 40% hlasů představovaly pro Občanskou platformu po čtyřech letech předchozí vlády obrovský úspěch. Tento úspěch navíc můžeme pokládat za ještě významnější, když vezmeme v úvahu, že opětovné zvolení se žádné jiné vládnoucí polské politické straně od roku 1989, kdy v Polsku padl komunistický režim, nepodařilo. Po polských parlamentních volbách v roce 2011 tak došlo k upevnění dominantního postavení Občanské platformy či dokonce k její hegemonii v polském politickém systému, když se jí od roku 2006 podařilo vyhrát všechny pořádané volby¹³. I když se po parlamentních volbách v roce 2011 koalice Občanské platformy s Polskou lidovou stranou díky dobré zkušenosti s předchozí společnou čtyřletou stabilní vládou, jež pomohla Občanské platformě k vítězství ve volbách, jevila jako nejpravděpodobnější (obě strany celkem získaly 235 mandátů), tak by teoreticky mohla Občanská platforma po volbách Polskou stranu lidovou v koalici vyměnit za Spojení demokratické levice (celkem 234 mandátů) nebo za Palikotovo hnutí (celkem 247 mandátů). Silné postavení Občanské platformy po parlamentních volbách 2011 tak jednoznačně znamenalo snížení významu Polské lidové strany (Borowska-Kołodowska 2011; Piasecki 2012: 348, 352).

Po parlamentních volbách chtěl premiér Donald Tusk s ohledem na předsednictví Polska Evropské unii ponechat stávající vládu a sestavováním nové vlády

¹³ Jednalo se o komunální volby 2006, parlamentní volby 2007, volby do Evropského parlamentu 2009, prezidentské volby 2010, komunální volby 2010 a parlamentní volby 2011 (Piasecki 2012: 352).

se měl v úmyslu zabývat, až polské předsednictví skončí. Tyto úmysly však vyvolaly negativní reakce a kritiku Donalda Tuska u prezidenta Bronisława Komorowského. Podle Komorowského Tusk po volbách jmenoval sám sebe na post premiéra, čímž opomněl, že nového premiéra jmenuje vždy prezident. Komorowski se proto rozhodl svolat první zasedání nového parlamentu na 8. listopad, díky čemuž byl premiér Donald Tusk nucen sestavit novou vládu ještě v průběhu polského předsednictví (Newsweek 2011b; Super Express 2011a; Super Express 2011c).

Vláda premiéra Donalda Tuska tak na prvním zasedání nového parlamentu po říjnových volbách podala demisi a prezident Komorowski pak následně pověřil Donalda Tuska sestavováním vlády nové. Proběhla rovněž volba nového maršálka Sejmu i Senátu. Novým maršálkem Sejmu se stala poslankyně Ewa Kopacz a v Senátu byl opět zvolen senátor Bogdan Borusewicz, oba z Občanské platformy. Tusk měl na sestavení nové vlády dva týdny a vše nasvědčovalo tomu, že Tuskova Občanská platforma i nadále setrvá ve vládní koalici s Polskou lidovou stranou, což se posléze rovněž potvrdilo. Občanská platforma si však po volbách byla vědoma toho, že v rámci boje proti ekonomické krizi a snižování zadluženosti státu bude muset přijímat hluboké reformy, které by Polská lidová strana nemusela vždy podpořit (nemyslitelná pro ni byla například reforma KRUSU). Tyto reformy by však popřípadě mohlo Občanské platformě v Sejmu pomoci schválit Spojení demokratické levice či Palikoto hnutí. Občanská platforma proto minimalizovala své závazky vůči lidovcům a nesešla s nimi žádnou koaliční smlouvu, což pro lidovce znamenalo, že v nové vládě zastávají mnohem slabší pozici, než jakou zastávali ve vládě předchozí. (Borowska-Kořakowska 2011; ČT 24 2011b; Piasecki 2012: 348-349).

Nová vláda premiéra Donalda Tuska složila slavnostní přísahu do rukou prezidenta Komorowského 18. listopadu. Nový kabinet v čele s premiérem Donaldem Tuskem se skládal z 18 resortních ministrů a jednoho ministra bez portfeje, přičemž svou pozici si z předchozí vlády zachovalo osm ministrů. Lidovci v nové vládě obdrželi, stejně jako ve vládě předchozí, tři resorty. Z lidovců si svůj post v nové vládě zachovali vicepremiér a ministr hospodářství Waldemar Pawlak a ministr zemědělství Marek Sawicki. K nelibosti lidovců však o svůj post přišla ministryně práce

a sociálních věcí Jolanta Fedak, která měla v předchozí vládě poměrně silnou pozici a kterou premiér Donald Tusk ve své nové vládě nahradil lidoveckým poslancem Władysławem Kosiniak-Kamyszem. V nové vládě na svých postech z Občanské platformy setrvali ministr financí Jacek Rostkowski, ministr zahraničí Radosław Sikorski, ministr kultury Bogdan Zdrojewski, ministr obrany Tomasz Siemoniak, ministryně pro regionální rozvoj Elżbieta Bieńkowska a ministryně školství Barbara Kudrycká. Zbylé resorty obsadili Bartosz Arłukowicz jako ministr zdravotnictví, Marcin Korolec jako ministr životního prostředí, Krystyna Szumilas jako ministryně národního vzdělání, Mikołaj Budzanowski jako ministr státního majetku, Jarosław Gowin jako ministr spravedlnosti, Joanna Mucha jako ministryně sportu a turistiky, Michał Boni jako ministr nově vzniklého resortu administrace a digitalizace, Sławomir Nowak jako ministr dopravy, Jacek Cichocki jako ministr vnitra a Tomasz Arabski jako ministr bez portfeje, vedoucí Stálého výboru Rady ministrů a vedoucí Úřadu předsedy vlády (Borowska-Kołodowska 2011; Piasecki 2012: 348-349; TVN 24 2011b).

Ještě téhož dne staronový premiér Donald Tusk poprvé ve svém druhém funkčním období promluvil v parlamentu a představil programové prohlášení své nové koaliční vlády. Premiér se v něm zaměřil především na boj s hrozící hospodářskou krizí, jíž se doposud Polsku dařilo vyhýbat. Kromě toho premiér zdůraznil, že se jeho vláda zasadí o snižování veřejného dluhu, čehož chtěl docílit radikálními úsporami, zvýšením daní, zvýšením věkové hranice pro odchod do důchodu či likvidací některých sociálních výhod. Den na to parlament hlasoval o vyslovení důvěry nové vládě. Koaliční kabinet tvořený Občanskou platformou a Polskou lidovou stranou v Sejmu podpořilo 234 z celkového počtu 447 přítomných poslanců, čímž se potvrdily předpoklady, že vláda v Sejmu hladce projde (Piasecki 2012: 349; TVN 24 2011d).

V porovnání s předchozím parlamentem došlo v tom novém k výraznému oslabení opozice¹⁴ z důvodu ideologické vzdálenosti jednotlivých opozičních stran, které byly navíc po volbách sužovány vnitrostranickými problémy. Po volbách i nadále zůstávalo

¹⁴ Opozici po parlamentních volbách v roce 2011 tvořily politické strany Právo a spravedlnost, Spojení demokratické levice a Palikotovo hnutí (Piasecki 2012: 348).

hlavní opoziční silou Právo a spravedlnost předsedy Jarosława Kaczyńského. Strana však v polských parlamentních volbách v roce 2011 utrpěla ještě větší volební porážku než v roce 2007. S vítěznou Občanskou platformou ve volbách prohrála téměř o 10 procentních bodů a navíc ztratila mandáty v obou komorách parlamentu. Pro Právo a spravedlnost to byla již šestá volební porážka v řadě, proto v případné budoucí volební úspěchy strany v čele s Jarosławem Kaczyńským věřilo stále méně straníků. Kaczyński však i přes opětovnou volební porážku nehodlal vedení strany opustit, i když v roce 2008 svůj odchod v případě následující porážky v parlamentních volbách zapovídal. Na místo stranických změn tak po prohraných volbách zůstali ze strany vyloučení ti, jenž na změny uvnitř strany apelovali. Z Práva a spravedlnosti tak po volbách zůstali v důsledku své veřejné kritiky situace uvnitř strany vyloučení europoslanci Zbigniew Ziobro, Jacek Kurski a Tadeusz Cymański. Jako gesto solidarity vůči nim vytvořilo ještě před prvním zasedáním nového parlamentu šestnáct poslanců a jeden senátor, jen ve volbách kandidovali na kandidátních listinách Práva a spravedlnosti, nový parlamentní klub Solidární Polsko (Gazeta.pl 2011g; Gazeta Wyborcza 2011; Stankiewicz-Śmiłowicz 2011; Piasecki 2012: 348).

Oproti tomu k personálním změnám po parlamentních volbách v roce 2011 došlo uvnitř Spojení demokratické levice, jež ve volbách zcela propadlo. Předseda strany Grzegorz Napieralski podal po volbách na svůj post demisi a zapověděl svolání předčasného kongresu strany, kde mělo dojít ke zvolení nového vedení. V prosinci byl dočasným předsedou strany zvolen její bývalý předseda Leszek Miller, který byl následně zvolen jako předseda strany na následující čtyři roky na kongresu Spojení demokratické levice konaném 28. dubna 2012, když ve volbě neměl žádného protikandidáta. Otázkou, kterou zodpoví až následující polské parlamentní volby, tak zůstává, zda Leszek Miller, jenž byl díky své korupční aféře přímo zodpovědný za rozpad Spojení demokratické levice v roce 2004, stranu povede k příštímu volebnímu úspěchu či nikoliv (Rzeczpospolita 2011c).

Před parlamentními volbami ve volební úspěch Palikotova hnutí téměř nikdo nevěřil. Tomu se však ve volbách podařilo nečekaně uspět a stát se třetí nejsilnější politickou silou v Polsku, když Palikotovo hnutí ve volbách vyhrálo boj o třetí místo nad Polskou

lidovou stranou a Spojením demokratické levice. Předseda strany Janusz Palikot po volbách deklaroval, že by jeho strana mohla vytvořit vládní koalici s vítěznou Občanskou platformou, jejímž členem sám Palikot dříve byl¹⁵. Zásadně proti uzavření vládní koalice s Palikotovým hnutím však bylo konzervativní křídlo Občanské platformy, jež zastává tradiční polské hodnoty, proti kterým se Palikotovo hnutí velmi silně vymezuje. Občanská platforma tak po volbách podle očekávání pokračovala ve stávající vládní koalici s Polskou lidovou stranou a Palikotovo hnutí zaujalo roli opoziční strany. Premiér Donald Tusk však spoléhal na případnou podporu Palikotova hnutí při schvalování některých plánovaných reforem, které by Polská lidová strana v Sejmu nemusela podpořit. Mnozí předpovídají, že se Palikotovo hnutí na polské politické scéně neudrží a v příštích volbách propadne. K tomu by skutečně mohlo dojít, pokud by se mu nepodařilo proměnit stranu jednoho muže a jednoho tématu na politickou stranu s širším a jasnějším politickým programem. Pokud by se toto Palikotovu hnutí podařilo, mělo by v následujících volbách naději na další volební úspěch (Kubát 2012; Łosińska 2011; Wildstein 2011).

¹⁵ Janusz Palikot Občanskou platformu reprezentoval pět let (mezi lety 2005 až 2010) jako poslanec v polském Sejmu. Po řadě skandálů však stranu opustil a založil Palikotovo hnutí (ČT 24 2011a).

Závěr

V době vyhlášení polských parlamentních voleb i v průběhu předvolební kampaně si podle většiny výsledků předvolebních průzkumů udržovala vedoucí pozici Občanská platforma nad opoziční stranou Právo a spravedlnost. Dle předvolebních průzkumů, které proběhly těsně před volbami, se do polského Sejmu mělo dostat celkem pět politických stran, kromě Občanské platformy a Práva a spravedlnosti to ještě mělo být Spojení demokratické levice, Polská lidová strana a Palikotovo hnutí. Předvolební kampaň byla poměrně klidná, což rozhodně není pro Polsko, kde bývají volební kampaně velmi intenzivní, příliš obvyklé a alespoň ze strany Občanské platformy se jednalo o kampaň pozitivního rázu.

Polské parlamentní volby proběhly 9. září 2011 a zúčastnilo se jich 48,92% oprávněných voličů, což bylo méně než v roce 2007. Hlavní příčinou bylo, že předčasné parlamentní volby v roce 2007 následovaly po mnohem rušnějším a na skandály bohatším období, během něhož se hlavními politickým stranám nepodařilo sestavit funkční vládu. Oproti tomu volbám v roce 2011 předcházela poměrně stabilní čtyřletá vládní koalice Občanské platformy s Polskou stranou lidovou, které se podařilo vyhnout skandálům. Pro volby do polského Sejmu v roce 2011 zůstalo přes Polskou státní volební komisi zaregistrováno celkem 11 volebních výborů, přičemž sedm z nich mělo celostátní charakter a registrovalo své kandidátní listiny ve všech 41 volebních obvodech. Pro volby do polského Senátu Polská státní volební komise registrovala ve sto jednomandátových obvodech celkem 499 kandidátů na senátory. Předpovědi předvolebních průzkumů se nakonec ukázaly jako správné, když se do polského Sejmu po volbách v roce 2011 skutečně dostalo pět politických stran a vítězem voleb se skutečně stala, stejně jako ve volbách v roce 2007, Občanská platforma, která po volbách opět utvořila vládní koalici s lidovci, kteří ve volbách skončili na čtvrtém místě. Nevětším překvapením celých voleb byl volební úspěch nové antiklerikální strany Palikotovo hnutí, které předvolební průzkumy ještě měsíc před volbami predikovaly volební zisk pouze okolo 2-3% a která v samotných volbách nakonec získala přes 10% hlasů. Naopak největším poraženým voleb se stalo

Sjednocení demokratické levice, které se ziskem 8,24% hlasů dosáhlo svého nejhoršího volebního výsledku za posledních dvacet let (Piasecki 2012: 339, 346).

Občanské platformě se sice ve volbách do polského Sejmu v roce 2011 podařilo vyhrát s o něco málo horším volebním výsledkem (39,18% hlasů) než ve volbách do polského Sejmu v roce 2007 (41,51% hlasů), zato se jí však jako první vládnoucí politické straně od pádu komunistického režimu v Polsku podařilo volby vyhrát opětovně. Za tímto úspěchem Občanské platformy stojí poměrně stabilní čtyřletá vláda Donalda Tuska a dobře vedená volební kampaň vyostřená ve své koncovce. Volební výsledek Občanské platformy upevnil její dominantní postavení či dokonce její hegemonii v polském politickém systému, když se jí od roku 2006 podařilo vyhrát všechny pořádané volby. Občanská platforma po vyhraných parlamentních volbách dle očekávání kontinuovala vládní koalici s lidovci, po volbách s nimi však nepodepsala žádnou koaliční smlouvu, což pro lidovce znamenalo, že v nové vládě zastávají mnohem slabší postavení, než jaké zastávali v předchozí vládě premiéra Donalda Tuska. Po parlamentních volbách se rovněž posílilo postavení premiéra Donalda Tuska ve straně, ve vládní koalici i v parlamentu.

Seznam literatury

- Borowska, Katarzyna – Górczyński, Oskar – Kobalczyk, Piotr (2011). Dwaj główni gracze podzielili Senat. Fiasko Obywateli. *Rzeczpospolita*. 11. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/731024-Dwaj-glowni-gracze-podzielili-Senat--Fiasko-Obywateli.html?p=1> , 2. 4. 2013).
- Borowska, Katarzyna – Kołakowska, Dorota (2011). Koalicja jest, umowy nie ma. *Rzeczpospolita*. 18. 11. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/756305.html> , 4. 4. 2013).
- Dušek, Vojtěch (2011). *Parlamentní volby v Polsku 2011* (Praha: Parlamentní institut).
- Dzięgielewska, Patrycja (2011). Jakie zmiany wprowadzi Kodeks wyborczy? *eGospodarka.pl*. 28. 7. 2011 (<http://www.prawo.egospodarka.pl/68900,Jakie-zmiany-wprowadzi-Kodeks-wyborczy,1,83,1.html> , 28. 2. 2013).
- Janke, Igor (2011). Żywią i bronią swoich. *Rzeczpospolita*. 9. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/730350.html> , 5. 6. 2013).
- Katka, Krzysztof (2011). Filmowa konwencja Platformy. *Gazeta Wyborcza*. 13. 6. 2011 (http://wyborcza.pl/1,76842,9770927,Filmowa_konwencja_Platformy.html , 5. 3. 2013).
- Kowanda, Cezary (2012). Ile tych miliardów? *Polityka.pl*. 9. 11. 2012 (<http://www.polityka.pl/swiat/komentarze/1532447,1,premier-tusk-sa-szans-na-400-mld-zl.read> , 6. 3. 2013).
- Kubát, Michal (2012). Berlusconi made in Poland. Proč uspěl Janusz Palikot v polských parlamentních volbách 2011. *Mezinárodní politika* č. 2/2012, s. 11-13.
- Kubát, Michal (2005). *Demokracie v Polsku. Politický systém Polské republiky (1989-2005)* (Praha: Sociologické nakladatelství).
- Kubát, Michal (2004a). Polsko. In: Kubát, Michal a kol., *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy* (Praha: Eurolex Bohemia), s. 271-297.
- Kubát, Michal (2004b). Volební inženýrství v podmínkách středovýchodní Evropy: Polsko jako jedinečný případ. In: Novák, Miroslav – Lebeda, Tomáš a kol., *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání* (Dobrá Voda: Aleš Čeněk), s. 88-121.
- Konarski, Łukasz (2011). PiS broni o. Rydzyka: doniesie UE o 'totalitarnych praktykach' w Polsce. *Gazeta.pl*. 25. 6. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,9843386,PiS-broni_o__Rydzyka__doniesie_UE_o__totalitarnych.html , 5. 3. 2013).

- Łosińska, Ewa (2011). Janusz Palikot na fali. Już chce reformować lewicę. *Rzeczpospolita*. 10. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/730886-Janusz-Palikot-na-fali-Juz-chce-reformowac-lewice.html> , 11. 4. 2013).
- Mazurek, Robert (2011). Napieralski na równi pochyłej. *Rzeczpospolita*. 7. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/728966.html?p=1> , 6. 3. 2013).
- Michalski, Cezary (2011). To nie jest kraj dla lewicy. *Newsweek.pl*. 19. 8. 2011 (http://wybory_2011.newsweek.pl/to-nie-jest-kraj-dla-lewicy,80782,3,1.html , 6. 3. 2013).
- Mlejnek, Josef (2011a). Bomba jménem Palikot. *Revue Politika*. 4. 11. 2011 (<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1565/bomba-jmenem-palikot> , 3. 3. 2013).
- Mlejnek, Josef (2011b). Donald I. Neporazitelný? Polsko před parlamentními volbami. *Revue Politika*. 5. 9. 2011 (<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1527/donald-i-neporazitelný> , 1. 3. 2013).
- Motýl, Ivan (2011). Satanista, ultras a Tuskobus aneb Poláci jdou k volbám. *Týden.cz*. 9. 10. 2011 (http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/satanista-ultras-a-tuskobus-aneb-polaci-jdou-k-volbam_214186.html , 5. 3. 2013).
- Pasterski, Radek (2011). "Rzeczpospolita Obywatelska" - program PJN. *Rzeczpospolita*. 8. 6. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/670834.html> , 7. 3. 2013).
- Piasecki, Andrzej Konrad (2012). *Wybory w Polsce 1989-2011* (Kraków: Arcana).
- Stankiewicz, Andrzej – Śmiłowicz, Piotr (2011). Ziobro na wylocie. *Newsweek.pl*. 17. 10. 2011 (<http://polska.newsweek.pl/ziobro-na-wylocie,83425,3,1.html> , 9. 4. 2013).
- Stróżyk, Jarosław – Trzmiel, Antoni (2011). Sondażowa niewiadoma. *Rzeczpospolita*. 6. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/600135,728847-Sondazowa-niewiadoma.html> , 23. 3. 2013).
- Stróżyk, Jarosław (2011). Tym razem sondaże się nie pomyliły. *Rzeczpospolita*. 11. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/600135,731432.html> , 23. 3. 2013).
- Szacki, Wojciech (2011). Prof. Markowski: Złe jednomandatowe okręgi. *Gazeta Wyborcza*. 21. 7. 2011 (http://wyborcza.pl/1,76842,9988619,Prof__Markowski__Zle_jednomandatowe_okregi.html , 5. 3. 2013).
- Szułdryński, Michał (2011). Spójny przekaz, miły lider. *Rzeczpospolita*. 10. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/730354.html> , 5. 3. 2013).

Šedo, Jakub (2007). *Volební systémy postkomunistických zemí* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Wildstein, Bronisław (2011). Gwiazda jednego sezonu. *Rzeczpospolita*. 11. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/730992-Gwiazda-jednego-sezonu.html?p=1> , 11. 4. 2013).

Wroński, Paweł (2011). "Obywatele do Senatu" czyli kto? *Gazeta Wyborcza*. 5. 7. 2011 (http://wyborcza.pl/1,76842,9898011,_Obywatele_do_Senatu__czyli_kto_.html , 6. 3. 2013).

Wybranowski, Wojciech (2011). Finisz wizualnej kampanii PiS. *Rzeczpospolita*. 16. 9. 2011 (<http://www.rp.pl/artykul/718425.html> , 5. 3. 2013).

Zenkner, Petr (2011). O polskich volbách. *Euroskop*. 7. 10. 2011 (<https://www.euroskop.cz/46/19715/clanek/o-polskych-volbach/> , 4. 3. 2013).

Seznam internetových zdrojů

ČT 24 (2011a). *"Katolická církev je pro Polsko velká brzda," říká Janusz Palikot*. 17. 11. 2011 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/osobnosti-na-ct24/153560-katolicka-cirkev-je-pro-polsko-velka-brzda-rika-janusz-palikot/> , 11. 4. 2013).

ČT 24 (2011b). *Repríza premiéra: Polskou vládu znovu sestaví Tusk*. 8. 11. 2011 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/142296-repriza-premiera-polskou-vladu-znovu-sestavi-tusk/> , 4. 4. 2013).

Gazeta.pl (2011a). *'Nowoczesna, solidarna, bezpieczna' - Polska w programie PiS*. 19. 9. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,10316150,_Nowoczesna__solidarna__bezpieczna___Polska_w_programie.html , 6. 3. 2013).

Gazeta.pl (2011b). *Przedstawiciele Polonii na warszawskiej liście PSL*. 4. 9. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,10229065,Przedstawiciele_Polonii__na_warszawskiej_liscie_PSL.html , 4. 3. 2013).

Gazeta.pl (2011c). *Sondáže przewidziały rewolucję Palikota. Niedoścadowany wynik PSL*. 10. 10. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,10440362,Sondaze_przewidziały_rewolucje_Palikota__Niedoścadowany.html , 23. 3. 2013).

Gazeta.pl (2011d). *Wybory 2011. Konwencja wyborcza PSL - zatwierdzą listy i przyjmą deklarację wyborczą*. 22. 6. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,9831557,wybory_2011__Konwencja_%20wyborcza_PSL__zatwierdza_listy.html , 4. 3. 2013).

Gazeta.pl (2011e). *Wybory 2011. PJN zupełnie znikło, a Palikotowi kampanię zrobili inni*. 4. 10. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,10405833,Wybory_2011__PJN_zupelnie_zniklo__a_Palikotowi_kampanie.html , 6. 5. 2013).

Gazeta.pl (2011f). *Wybory 2011. Program wyborczy PO. Dużo obietnic, banałów i 300 mld zł z UE*. 12. 9. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,10290217,Wybory_2011__Program_wyborczy_PO__Duzo_obietnic__banalow.html , 5. 3. 2013).

Gazeta.pl (2011g). *Ziobryści stworzyli własny klub parlamentarny – Solidarna Polska*. 7. 11. 2011 (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,10606059,Ziobrysci_stworzyl_i_wlasny_klub_parlamentarny__Solidarna.html , 8. 4. 2013).

Gazeta Wyborcza (2011). *Ziobro, Kurski i Cymański wyrzuceni z PiS*. 4. 11. 2011 (http://wyborcza.pl/1,76842,10593141,Ziobro__Kurski_i_Cymanski_wyrzuceni_z_PiS.html , 10. 4. 2013).

Newsweek.pl (2011a). *Leszczyński, Kotliński, Biedroń? Palikot przedstawia listy*. 16. 8. 2011 (<http://polska.newsweek.pl/leszczynski--kotlinski--biedron-palikot-przedstawia-listy,80864,1,1.html> , 4. 3. 2013).

Newsweek.pl (2011b). *Pierwsze posiedzenie nowego Sejmu 8 listopada*. 18. 10. 2011 (<http://polska.newsweek.pl/pierwsze-posiedzenie-nowego-sejmu-8-listopada,83563,1,1.html> , 4. 4. 2013).

Newsweek.pl (2011c). *Platforma już wie, kogo wystawi na listach*. 28. 7. 2011 (<http://polska.newsweek.pl/platforma-juz-wie--kogo-wystawi-na-listach,80165,1,1.html> , 4. 3. 2013).

Newsweek.pl (2011d). *„Polacy zasługują na więcej“ – hasło wyborcze PiS*. 27. 8. 2011 (<http://polska.newsweek.pl/-polacy-zasluguja-na-wiecej----haslo-wyborcze-pis,81308,1,1.html> , 5. 3. 2013).

Newsweek.pl (2011e). *Prawie jak Nergal i prawie jak Bruce Lee, czyli spoty „młodych“ z SLD*. 22. 9. 2011 (<http://polska.newsweek.pl/prawie-jak-nergal-i-prawie-jak-bruce-lee--czyli-spoty--mlodych--z-sld,82459,1,1.html> , 6. 3. 2013).

PKW (2011a). *Seznam kandidátů do Sejmu ve volebním obvodě č. 41 pro volební období 2011-2015* (<http://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/sjm-41.html> , 3. 3. 2013).

PKW (2007a). *Výsledky voleb do polského Sejmu 2007* (<http://wybory2007.pkw.gov.pl/SJM/PL/WYN/W/index.htm> , 29. 3. 2013).

PKW (2011b). *Výsledky voleb do polského Sejmu 2011* (<http://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/000000.html#tabs-1> , 23. 3. 2013).

PKW (2007b). *Výsledky voleb do polského Senátu 2007* (<http://wybory2007.pkw.gov.pl/SNT/PL/WYN/M/index.htm> , 2. 4. 2013).

PKW (2011c). *Výsledky voleb do polského Senátu 2011* (<http://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/000000.html#tabs-2> , 2. 4. 2013).

Puls Biznesu (2011). *FOR: większość wyborczych obietnic zwiększy zadłużenie Polski*. 30. 9. 2011 (<http://www.pb.pl/2497204,13782,for-wiekszosc-wyborczych-obietnic-zwiekszy-zadluzenie-polski> , 5. 3. 2013).

Rzeczpospolita (2011a). *Adwokat Olewników z poparciem PiS*. 24. 8. 2011 (<http://www.rp.pl/artukul/706043.html?p=1> , 5. 3. 2013)

Rzeczpospolita (2011b). *Ich wybraliśmy*. 11. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artukul/731347-Ich-wybralismy.html> , 20. 3. 2013).

Rzeczpospolita (2011c). *Miller: Konstytucja ważniejsza niż Ewangelia*. 28. 4. 2011 (<http://www.rp.pl/artukul/867542.html> , 11. 4. 2013).

Rzeczpospolita (2011d). *Napieralski rezygnuje z szefowania SLD*. 10. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artukul/730532.html> , 2. 3. 2013).

Rzeczpospolita (2011e). *PSL liczy na kolejne cztery lata w rządzie*. 10. 10. 2011 (<http://www.rp.pl/artukul/730405-PSL-liczy-na-kolejne-cztery-lata-w-rzadzcie.html> , 1. 4. 2013).

Rzeczpospolita (2009). *Kłopoty finansowe PSL*. 8. 10. 2009 (<http://www.rp.pl/artukul/374752.html> , 5. 3. 2013).

Super Express (2011a). *Janusz Palikot CHCE do koalicji. Tusk szantazuje Pawłaka Ruchem Palikota!* 12. 10. 2011 (http://www.se.pl/wydarzenia/kraj/janusz-palikot-chce-do-koalicji-tusk-szantazuje-pawlaka-partia-ruchu-palikota_209500.html , 4. 4. 1013).

Super Express (2011b). *Jarosław Kaczyński PRZYZNAŁ SIĘ DO BŁĘDÓW w kampanii wyborczej 2011*. 20. 10. 2011 (http://www.se.pl/wydarzenia/kraj/jaroslaw-kaczyNSki-przyznal-sie-do-bledow-w-kampanii-wyborczej2011_210680.html , 30. 3. 2013).

Super Express (2011c). *Konflikt Tuska z Komorowskim o NOWY-STARY RZĄD. Komorowski krytykuje Tuska, bo sam się mianował na premiera*. 17. 11. 2011 (http://www.se.pl/wydarzenia/kraj/konflikt-tuska-z-komorowskim-o-nowy-stary-rzad-komorowski-krytykuje-tuska-bo-sam-sie-mianowal-na-pre_209538.html , 4. 4. 2013).

Super Express (2011d). *Tusk triumfuje, Kaczyński ma nadzieję, Napieralski się pakuje*. 28. 12. 2011 (http://www.se.pl/wydarzenia/kraj/tusk-triumfuje-kaczynski-ma-nadzieje-napie-ralski-sie-pakuje_209123.html , 1. 4. 2013).

TVN 24 (2011a). *Kto zyskał, kto stracił? PiS ujawniło listy*. 28. 8. 2011 (<http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/kto-zyskal-kto-stracil-pis-ujawnilo-listy,182501.html> , 3. 3. 2013).

TVN 24 (2011b). *Nowy rząd Tuska*. 19. 11. 2011 (<http://www.tvn24.pl/raporty/nowy-rzad-tuska,389> , 5. 4. 2013).

TVN 24 (2011c). *PO wygrywa pierwszy proces w trybie wyborczym*. 24. 8. 2011 (<http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/po-wygrywa-pierwszy-proces-w-trybie-wyborczym,182094.html> , 5. 3. 2013).

TVN 24 (2011d). *Rząd z wotum zaufania. 224 głosów potrzebował, dostał 234*. 19. 11. 2011 (<http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/rzad-z-wotum-zaufania-224-glosow-potrzebowal-dostal-234,191210.html> , 4. 4. 2013).

TVP (2011). *Kampania na finiszu*. 7. 10. 2011 (<http://www.tvp.pl/bialystok/aktualnosci/spolehne/kampania-na-finiszu/5422726> , 5. 3. 2013).

TVP Info (2011). *Znamy numery list wyborczych*. 9. 9. 2011 (<http://tvp.info/informacje/polska/znamy-numery-list-wyborczych/5226177> , 3. 3. 2013).

Seznam příloh

Příloha č. 1: Reklamní banner Agnieszki Pomske, poslankyně za Občanskou platformu

Příloha č. 2: Billboard kandidátek strany Práva a spravedlnosti

Příloha č. 3: „Tuskobus“ premiéra Donalda Tuska

Příloha č. 4: Billboard Palikotova hnutí

Příloha č. 5: Billboard Občanské platformy z vyostřené koncovky volební kampaně

Příloha č. 6: Predikce volebních zisků jednotlivých politických stran prováděné v průběhu volební kampaně přes jednotlivé agentury pro jednotlivá polská média

Příloha č. 7: Přehled výsledků polských parlamentních voleb z roku 2011 a srovnání se stavem po předčasných volbách z roku 2007

Příloha č. 1 Reklamní banner Agnieszki Pomaské, poslankyně za Občanskou platformu

Zdroj: <http://trojmiasto.gazeta.pl/trojmiasto/51,35636,9962879.html?i=0>

Příloha č. 2 Billboard kandidátek Práva a spravedlnosti

Zdroj: http://dabrowska.blog.polityka.pl/wp-content/uploads/2012/09/chodzie_z_nami.jpg

Příloha č. 3 „Tuskobus“ premiéra Donalda Tuska

Zdroj: <http://www.tuwodzislaw.pl/wiadomosci,tuskobus-przyjedzie-do-wodzislawia,wia5-3266-2771.html>

Příloha č. 4 Billboard Palikotova hnutí

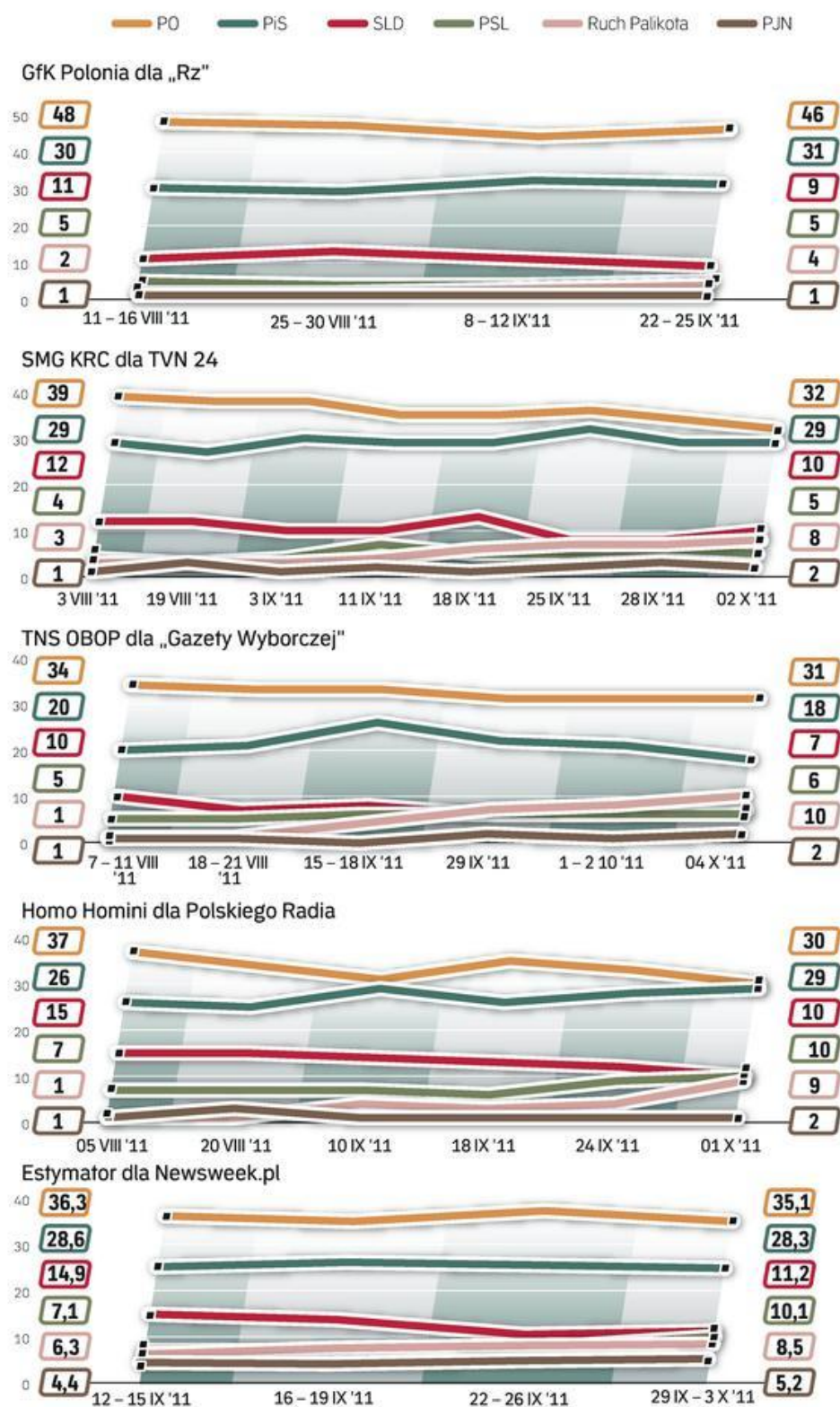
Zdroj: http://www.tokfm.pl/blogi/grzegorzjaniczak/2012/03/polska_20__rusza_nowy_projekt_ruchu_palikota

Příloha č. 5 Billboard Občanské platformy z vyostřené koncovky volební kampaně

Zdroj: http://www.wiadomosci24.pl/artykul/po_pyta_tusk_czy_kaczynski_wyborcy_musza_wiedziec_jaka_jest_213825.html

Příloha č. 6 Predikce volebních zisků jednotlivých politických stran prováděné v průběhu volební kampaně přes jednotlivé agentury pro jednotlivá polská média

Zdroj: <http://www.rp.pl/artukul/600135,728847-Sondazowa-niewiadoma.html>

Příloha č. 7 Přehled výsledků polských parlamentních voleb z roku 2011 a srovnání se stavem po předčasných volbách z roku 2007

Volební výbor	Sejm					Senát	
	hlasy			mandáty		mandáty	
	počet	%	změna %	počet	změna	počet	změna
Občasná platforma	5 629 773	39,18	-2,33	207	-2	63	+3
Právo a spravedlnost	4 295 016	29,89	-2,22	157	-9	31	-8
Palikotovo hnutí	1 439 490	10,02	---	40	+40	---	---
Polská strana lidová	1 201 628	8,36	-0,55	28	-3	2	+2
Svaz demokratické levice	1 184 303	8,24	-4,91*	27	-26	---	---
Německá menšina	28 014	0,19	-0,01	1	0	---	---

* V parlamentních volbách v roce 2007 SLD kandidovala v rámci koalice Levice a demokracie (LID), v roce 2011 již opět kandidovala samostatně.

Zdroj: zpracováno autorem podle (<http://wybory2007.pkw.gov.pl/SJM/PL/WYN/W/index.htm> ;
<http://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/000000.html>)

Abstrakt

Tématem mé bakalářské práce jsou polské parlamentní volby, jež proběhly 9. října 2011. V první části své práce představuji volební systém do obou komor polského parlamentu a jejich reformy, jež v Polsku probíhaly od roku 1989. V druhé části své práce se zaměřuji na sestavování a registrování kandidátních listin jednotlivých kandidujících volebních výborů pro volby do polského Sejmu a na představení vybraných kandidátů pro volby do polského Senátu. V této části práce ještě zmiňuji průběh předvolební kampaně, hlavní body volebních programů jednotlivých politických stran, předvolební průzkumy a v závěru této části se pokouším přiblížit výsledky voleb. V třetí části své práce se věnuji povolební situaci, vývoji povolebních jednání a sestavování nové koaliční vlády a jejímu potvrzení přes polský Sejm.

Cílem mé bakalářské práce bylo na základě analýzy polských parlamentních voleb 2011 ověřit, zda se Občanské platformě podařilo po polských parlamentních volbách v roce 2011 stát první znovuzvolenou vládnoucí politickou stranou od roku 1989, upevnit svojí dominanci na polské politické scéně, která započala v roce 2006, opět porazit opoziční stranu Právo a spravedlnost a kontinuovat vládní koalici s lidovci.

Z analýzy vyplývá, že svým vítězstvím v polských parlamentních volbách 2011 Občanská platforma skutečně upevnila svoje dominantní postavení či dokonce svojí hegemonii v polském politickém systému. Dle očekávání pak Občanská platforma po parlamentních volbách kontinuovala vládní koalici s lidovci, kteří však kvůli silné pozici Občanské platformy měli v nové vládě slabší pozici než ve vládě předchozí.

Abstract

The topic of my bachelor thesis is the polish parliamentary election, which took place on 9th October 2011. The first part of my thesis introduces the electoral system to both chambers of the polish Parliament and reforms of these chambers as well. These reforms have started in Poland since 1989. The second part of my thesis is dedicated to a creation and a registration of candidate lists for the election to the polish Sejm

and to introducing representative candidates for the election to the polish Senate. This part also contains some pieces of information about pre-election campaigns, main thoughts of the election programmes of each political party, pre-election polls, and results of the election. The third part of my thesis provides information about the situation after the election and about the establishment of a coalition.

The goal of my bachelor thesis was to verify if Civic Platform managed to become the first re-elected ruling political party since 1989, consolidate its dominance on the polish political scene which started in 2006, defeat the opposition party Law and Justice, and to proceed with the coalition with Polish People's Party. I based my analysis on the polish parliamentary election 2011.

My analysis makes clear, that Civic Platform really consolidated its dominant position or even its hegemony in the polish political system when they won the polish parliamentary election 2011. Civic Platform proceeded with the coalition with Polish People's Party as expected. However, Polish People's Party had a worse position in the new government than in the previous one because of a stronger position of Civic Platform.